

Riksdagen
Uppteckningar vid
EU-nämndens sammanträden
2026/27:3

Fredagen den 9 oktober 2026

**§ 1 Beslut om generell närvaro för tjänstemän vid
utskottsavdelningen och sekretariatet för EU-samordning vid EU-
nämndens sammanträden**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

Vi ska fatta beslut om generell närvaro för tjänstemän vid
utskottsavdelningen och sekretariatet för EU-samordning vid EU-
nämndens sammanträden. Kan vi fatta det beslutet? Ja.

§ 2 Utrikes frågor

Utrikesminister Maria Malmer Stenergard

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 13 juli 2026

Återrapport från informellt ministermöte den 1–2 september 2026

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 12 oktober 2026

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar utrikesminister Maria Malmer Stenergard med medarbetare.

Vi börjar med återrapporterna från mötet i rådet den 13 juli och det informella ministermötet den 1–2 september.

Anf. 3 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! EU-nämnden har mottagit en skriftlig återrapport från rådets möte den 13 juli, och jag har inget att tillägga till den.

Precis som ordföranden sa hölls dock ett informellt möte mellan EU:s utrikesministrar i Irland den 1–2 september. Ytterligare ett informellt utrikesministermöte i EU-kretsen hölls i samband med öppnandet av FN:s generalförsamling i New York den 21 september.

På dagordningen vid mötet i Irland stod Rysslands aggression mot Ukraina, hur EU:s gemensamma utrikespolitik kan bli mer effektiv och situationen i Mellanöstern.

I New York diskuterades multilaterala frågor och samarbetet mellan EU och den indopacifiska regionen tillsammans med inbjudna företrädare för Australien, Indien, Japan och Sydkorea.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till information och samråd inför möte i rådet den 12 oktober 2026. Därmed går vi in på rådets dagordning, där den första punkten är nummer 3, Aktuella frågor. Detta är en informationspunkt.

Anf. 5 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Rådets nästa möte hålls den 12 oktober, alltså på måndag, i Luxemburg. På dagordningen står tre diskussionspunkter: säkerhetsmässiga konsekvenser för en utvidgad union, Rysslands aggression mot Ukraina samt situationen i Mellanöstern. Vi har dock fått information om att den höga representanten väntas ta upp Georgien under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkter om aktuella frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag säga några ord om vad vi tror kan komma upp.

HRVP kommer att uppdatera om den senaste utvecklingen och förbereda inför en mer utförlig diskussion om EU:s förhållningssätt till Georgien vid FAC-mötet i januari. Den negativa utvecklingen i Georgien fortsätter trots landets EU-kandidatlandsstatus, och trots att ett georgiskt EU-medlemskap fortsatt åtnjuter starkt stöd hos befolkningen har det styrande partiet Georgiska drömmen i praktiken övergivit ambitionen om

EU-medlemskap. I stället går styret i en alltmer auktoritär riktning. Därmed ruckas själva grundvalen för EU:s relation till Georgien.

2026/27:3
9 oktober

Det är tydligt att den rådande låsningen i relationerna med EU gör Georgien mer sårbart för ryskt inflytande. Det är därför motiverat att bibehålla kontakten med Georgien i den mån det tjänar europeiska intressen och att bland annat viseringsfrihet för den georgiska allmänheten och associeringsavtal bevaras för att värna banden mellan EU och den georgiska befolkningen.

Samtidigt måste EU principfast tydliggöra konsekvensen av demokratisk tillbakagång, politisk repression och medverkan till kringgående av EU:s sanktioner mot Ryssland. Regeringen avser därför att verka för att EU utifrån ett helhetsperspektiv åter ska pröva frågan om sanktioner mot georgiska aktörer, inte minst i återhållande syfte. Förutsättningar för att nå framåt i den frågan kan ha förändrats efter regeringsskiftet i Ungern.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Säkerhetsmässiga konsekvenser för en utvidgad union. Detta är en diskussionspunkt, vilket innebär att utrikesministern är här i EU-nämnden för att få mandat inför den diskussionen.

Anf. 7 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru ordförande! Diskussionen syftar till att belysa hur EU:s utvidgning påverkar det säkerhets- och försvarspolitiska området och diskutera samarbetet med kandidatländerna inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Regeringen är övertygad om att EU:s fortsatta utvidgning och samarbete med partnerländer i vårt närområde har stor säkerhetspolitisk betydelse. Ett stabilt och välmående närområde ligger i EU:s och Sveriges intresse. Detta är av särskild vikt mot bakgrund av Rysslands aggression mot Ukraina. Europa måste stå enat för ett fortsatt stöd till Ukraina och för att värna vår gemensamma säkerhet.

Ukraina har i kraft av sina erfarenheter från kriget och sin växande försvarsindustri ökat sin förmåga att bidra till Europas säkerhet. Ukrainas EU-medlemskap kommer att vara EU:s viktigaste bidrag till Ukrainas, och därmed också Europas, långsiktiga säkerhet.

Regeringen anser att EU:s utvidgning är en investering i fred, demokrati, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Genom EU-anslutningsprocessen och det reformarbete som den innebär främjas den värdegemenskap om demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter som EU utgör.

Genom utvidgningen stärks också EU:s röst i världen, både gentemot tredjeländer och i internationella forum. Vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska instrument och resurser stärks till exempel genom en större försvarsindustriell bas och genom att fler kan bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser.

Vi behöver samtidigt fortsätta att skapa förutsättningar för effektivt beslutsfattande och genomförande inom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Regeringen är tydlig med att en anpassning till EU:s

gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik är grundläggande i EU:s reformkrav på kandidatländerna. Serbien brister fortsatt inom detta område.

Regeringen stöder ett närmare samarbete mellan EU och de kandidatländer och potentiella kandidatländer som fullt ut ansluter sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.

EU har ingått säkerhets- och försvarspartnerskap med Albanien, Moldavien och Nordmakedonien för att fördjupa dialogen och det praktiska samarbetet inom områden som resiliens, cybersäkerhet och gränssäkerhet. Under våren har EU arbetat med en rad konkreta förslag om närmare samarbete med länderna på västra Balkan, bland annat för att bemöta hybrid- och cyberhot och genom stöd inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten.

EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete med Ukraina utvecklas stadigt. I juli undertecknade EU-kommissionen ett nytt försvarsindustriellt samarbetsavtal som bland annat syftar till att stödja Ukraina men även till att lära sig av Ukrainas erfarenheter.

Regeringen verkar för att EU ska ta nästa steg i Ukrainas och Moldaviens EU-anslutningsprocesser genom att öppna resterande förhandlingskluster utan dröjsmål, i linje med kommissionens rekommendation och den meritbaserade ansatsen. Regeringen verkar också för att kandidatländerna på västra Balkan fortsätter på den inslagna vägen mot framtida EU-medlemskap.

Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD):

Bedömer regeringen målsättningen att Montenegro ska kunna gå med redan 2028 som rimlig?

Anf. 9 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Jag tackar för frågan.

Det kandidatland som har kommit längst i anslutningsförhandlingarna är Montenegro: Samtliga 33 förhandlingskapitel har öppnats, och 18 av dem har stängts. Förberedelserna för ett anslutningsfördrag pågår, och arbetet kommer att löpa parallellt med anslutningsförhandlingarna. I fallet med Kroatien tog det arbetet ungefär två år.

Det stämmer att landet har hög ambitionsnivå och att målsättningen är att uppnå medlemskap redan 2028. Kvarstående utmaningar är bland annat brist på administrativ kapacitet och behov av reformer mot korruption och organiserad brottslighet. Det ligger i Sveriges intresse att stötta reformansträngningarna. Ett framgångsexempel skulle också vara väldigt positivt för övriga kandidatländer och för den säkerhetspolitiska utvecklingen i regionen. Man har nu också fullt ut anslutit sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Det korta svaret är väl alltså att det återstår att se men att man måste genomföra de reformer som krävs, vilket i tidigare fall har tagit viss tid.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och eskalerande hybridkampanj mot EU och medlemsstaterna. Också detta är en diskussionspunkt, vilket innebär att utrikesministern söker mandat inför diskussionen.

2026/27:3
9 oktober

Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Den här diskussionen kommer att fokusera på hur EU och medlemsstaterna kan bemöta Rysslands eskalerande luftangrepp mot Ukraina samt hybridattacker mot Europa.

Ukraina närmar sig nu sin femte krigsvinter. Ryssland förmår inte avancera vid fronten, men däremot ökar Ryssland sina brutala attacker mot ukrainska städer, civila och kritisk infrastruktur, vilket drabbar Ukrainas befolkning och ekonomi hårt. Därför är vår främsta uppgift nu att hjälpa Ukraina att ta sig igenom vintern.

Samtidigt ser vi ryska så kallade hybridangrepp mot medlemmar i EU och Nato med avsikten att splittra oss och underminera stödet till Ukraina. Därför behöver EU visa större beslutsamhet i sitt stöd till Ukraina. Ryssland måste tvingas dra slutsatsen att fler fientliga handlingar mot Europa inte lönar sig utan snarare kommer att leda till starkare stöd för Ukraina.

Regeringen verkar fortsatt för ett ökat starkt och långsiktigt stöd. Inför vintern är det avgörande att energistödet ökar. Det behövs för att säkerställa att vatten, värme och elektricitet fortsätter att fungera. Regeringen välkomnar de pågående utbetalningarna och EU:s 90-miljarderslån till Ukraina, men mer stöd behövs. Lånet kommer inte att vara tillräckligt för att täcka Ukrainas behov under kommande år.

Under 2027 beräknas Ukraina behöva betydande finansiering för att täcka budgetunderskottet. Därutöver har Ukraina efterfrågat omfattande ytterligare militärt stöd som finansieras utanför statsbudgeten. Mot bakgrund av den osäkra utvecklingen kan behov av ytterligare stöd redan 2026 inte uteslutas.

Regeringen verkar därför för en förnyad diskussion om nyttjandet av de frysta ryska centralbankstillgångarna. Den 27 augusti skickade jag ett brev tillsammans med mina kollegor från Nederländerna, Spanien och Polen för att be kommissionen utforska nya alternativ för hur de frysta tillgångarna kan användas på ett sätt som också omhändertar de farhågor som vissa medlemsstater har lyft.

Ukraina är i stort behov av ett starkt luftförsvar för att kunna försvara sig mot de ryska angreppen, särskilt mot ballistiska robotar och nya jetdrivna drönare. Regeringen verkar därför för att Ukraina ska få tillgång till ytterligare luftvärnsrobotar för ändamålet. Även Gripensystemet kommer att vara ett viktigt tillskott för Ukrainas förmåga att försvara sig mot bland annat ryska glidbomber.

Ukrainas EU-medlemskap kommer, som sades under föregående diskussionspunkt, att vara EU:s viktigaste bidrag till Ukrainas och därmed också Europas långsiktiga säkerhet. Regeringen välkomnar att det första och sjätte förhandlingsklustret för Ukrainas och Moldaviens EU-anslutning, gällande grundläggande principer respektive yttre förbindelser, öppnades i somras. Samtidigt är det bara ett första steg. Regeringen verkar för att resterande förhandlingskluster ska öppnas utan dröjsmål, i linje med kommissionens rekommendation.

Pressen på Ryssland måste också öka för att få till stånd genuina fredsförhandlingar. För att ytterligare minska de ryska energiintäkterna fortsätter regeringen att driva på för att EU ska införa sanktioner mot stora ryska oljebolag. Regeringen verkar även för att EU och dess medlemsstater ska vidta ytterligare åtgärder mot skuggflottan och dess möjliggörare. Fler medlemsstater behöver ta ett större ansvar för att öka trycket mot skuggflottan. Ett fullt maritimt tjänsteförbud bör förbli det långsiktiga målet. Regeringen verkar även för effektiva åtgärder för att fortsatt motverka Rysslands förmåga att kringgå sanktionerna och tredjeländers stöd till Ryssland.

Regeringen välkomnar också det största paketet någonsin, med cirka 1 600 nya listningsförslag kopplat till Rysslands militärindustriella komplex. Det väntas antas vid rådets möte den 12 oktober, liksom ett sjuttiofem listningar av individer som har deltagit i de av Ryssland orkestrerade så kallade valen på tillfälligt ockuperat territorium i Ukraina.

Avslutningsvis, fru ordförande, är ansvarsutkrävande en förutsättning för en rättvis och hållbar fred. Regeringen har varit drivande för att upprätta mekanismer för ansvarsutkrävande för Rysslands aggression. Sverige är sedan i juni i år en av de grundande medlemmarna av aggressionsbrottstribunalen och den internationella skadeståndskommissionen för Ukraina. Regeringen stöder Ukrainas ansträngningar för att de tvångsförflyttade ukrainska barnen ska kunna återvända och få nödvändigt stöd och att ansvariga för brotten ställs inför rätta.

Anf. 12 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru ordförande! Tack, utrikesministern, för redogörelsen!

Det är verkligen tydligt vilket hot Ryssland fortsätter att utgöra och hur det eskalerar sin krigsföring mot Ukraina. Vi stöder helt regeringens ståndpunkt i denna fråga. Det gäller inte minst att stötta Ukraina inför den annalkande vintern, som onekligen ser ut att bli otroligt tuff.

Det är också bra med de ytterligare initiativ som regeringen har tagit för att komma vidare i frågan och sätta press på Ryssland. Det är otroligt viktigt att komma vidare i frågan om de frysta ryska tillgångarna. Det är en otroligt viktig fråga och väldigt brådskande.

Ett medskick från min sida är utifrån det parlamentariska läget och att det är en övergångsregering. Det är bra om utrikesministern kan tydliggöra vilket otroligt stöd det finns i EU-nämnden i den här frågan. Det är absolut ingen fråga om den saken.

Det har varit tydligt under lång tid att riksdagen står enad i stödet till Ukraina, att vi står upp mot Ryssland och hur viktig vi tycker att frågan är. Vi måste få ett slut på kriget, men det måste också ske på Ukrainas villkor.

Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru ordförande! Det finns en bred enighet i dessa frågor och ställningstaganden. Det beror på de fruktansvärda attacker som vi ser komma och som kom så sent som i går. Man chockeras över grymheten att rikta in sig så tydligt på civila mål, till exempel bussar och annat som vi har sett.

Här i veckan hade den nyvalda riksdagen ett första möte med den ukrainska ambassadören. Det var ett mycket bra och välbesökt möte här i

riksdagen. Hon pekade då på de ökade kostnader som Ukraina har för att försvara sig som land. Det gäller både hur attackerna är och att kriget i sig självt blir dyrare.

2026/27:3
9 oktober

Det är någonting som jag upplever att vi förstår i Sverige och som vi lyfter fram i alla sammanhang. Men vi ser en bristande förståelse på EU-nivå. Det är viktigt att skicka med den inriktningen som vi alla delar. Det som görs nu är inte tillräckligt, och det kommer inte att vara tillräckligt framöver om kostnaderna för att försvara sig fortsätter att öka på det här sättet.

Därför är det väldigt bra med det jättestora sanktionspaketet som det ändå ska fattas beslut om på FAC. Jag höjde ändå på ögonbrynen på ett positivt sätt när jag såg hur många som skulle omfattas av sanktionerna. Det tycker jag känns bra. Då blir priset för Ryssland att genomföra kriget viktigare. Det är den ena biten som vi har varit inne på. Den andra biten är att vi stöder Ukraina i stor utsträckning.

Anf. 14 LUDVIG ASPLING (SD):
Vi står bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Detta var framför allt medskick, och det är väldigt bra medskick. Till att börja med försöker jag alltid i internationella sammanhang att framhålla vilket brett stöd det finns i Sveriges riksdag. Det är också en stor förmån som svensk utrikesminister att få åka ut i världen med det breda stödet i ryggen.

Det räcker om man tittar på Tyskland. Där ser man hur splittrat det är i debatten. Det är helt olika inställningar från olika politiska håll. Det stödet är verkligen något som vi ska värna och hålla i.

Precis som Alexandra Völker säger är det ännu viktigare för en övergångsregering att inskräpa att det inte kommer att bli en förändrad linje, utan den står fast. Det är jag väldigt glad för.

Sedan stämmer det mycket riktigt, som Håkan Svenneling säger, att det kommer att bli ökade kostnader för Ukrainas krigföring. Det är lätt att tänka att det är linjärt. Men det är fler attacker och mer avancerade vapen, och det kräver också enorma resurser.

Den utveckling vi ser nu är tyvärr oroväckande. Vi antog 90-miljarderslånet, vilket var mycket viktigt. Men som en konsekvens av det uppfattar jag att det bilaterala har minskat, och då hänvisar man till lånet.

Det vi hade behövt var ökat bilateralt stöd ovanpå 90-miljarderslånet. Då hade Ukraina varit i en annan situation än vad det är i nu. Det är en viktig uppgift för oss att fortsätta att driva på andra länder så att de förstår det och verkligen lever upp till sina vackra ord om att Ukrainas sak också är vår.

När jag var på mötet i coalition of the willing i Kyjiv den 24 augusti hade finansministern en lång föredragning om de kommande behoven under flera år framåt. Det är mycket tydligt att det är ökande behov som vi står inför.

Anf. 16 ANNA LASSES (C):
Fru ordförande! Tack så mycket till utrikesministern.

Självklart ställer också vi oss bakom alltihop. En sak som är parallellt med de ökade kostnaderna militärt är den ökade kostnaden för befolkningen, hur den behandlas och hur den drabbas.

Det gäller inte minst dem som kommer tillbaka från kriget. Människor har kanske också varit tillfångatagna och utsatta för sexuellt våld. Det gäller såväl kvinnor som män.

Det är också ett medskick att det är oerhört viktigt att lyfta fram det. Jag vet att det är någonting som utrikesministern och regeringen driver på. Det gäller naturligtvis också barnen som har förts bort och som ska tillbaka.

Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Det är en jätteviktig aspekt som Anna Lasses lyfter upp här. Tillsammans med Kroatien har Sverige tagit initiativ till att rådet i större utsträckning ska diskutera hur vi ska hantera veteranerna efter kriget.

Tyvärr ser vi redan nu att veteraner som kommer tillbaka från fronten mår otroligt dåligt psykiskt. Det är hög självmordsfrekvens, och det talas mycket lite om detta. Det innebär också en potentiell risk i framtiden som vi måste vara väl medvetna om. Redan nu måste vi börja jobba med hur vi inte minst psykiskt kan stötta hela civilbefolkningen och också veteraner.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 6 på dagordningen, Situationen i Mellanöstern. Det är också en diskussionspunkt. Det utrikesministern söker här är mandat inför den diskussionen.

Här vill jag ändå påminna om att ärendet också har hanterats i utrikesutskottet under sekretess. Flera av ledamöterna i EU-nämnden är också ledamöter i utrikesutskottet.

Vi får verkligen påminna varandra om att vara varsamma med hur vi hanterar ordet i EU-nämnden. EU-nämnden sker inte teknikfritt. Jag vill bara påminna om detta.

Anf. 19 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Här har HRVP aviserat att diskussionen kommer att fokusera på fri sjöfart i Hormuzsundet och Röda havet. HRVP kommer också att informera om Israel och Palestina inklusive möjligt EU-stöd till de planerade palestinska valen.

Situationen i Hormuzsundet har nu pågått i mer än ett halvår och förblir djupt problematisk. Det finns ingen militär lösning på konflikten. Stridigheterna måste upphöra på alla fronter och fri sjöfart genom Hormuzsundet återupprättas i enlighet med folkrätten.

Det är avgörande att parterna visar återhållsamhet och fullt ut förbinder sig till seriösa förhandlingar som efter hand kan leda till en långsiktigt hållbar diplomatisk lösning.

Iran får aldrig tillåtas att utveckla kärnvapen eller hota säkerheten i regionen och i väst. EU:s tryck på den iranska regimen måste upprätthållas. EU måste fortsatt stå upp för en bättre framtid för Iran och

att det iranska folkets strävan efter respekt mänskliga rättigheter inklusive yttrande- och mötesfriheten hörsammas.

Sverige bidrar till internationella ansträngningar i syfte att säkra fri sjöfart i Hormuzsundet. Vi deltar bland annat i det format med ett femtiotal länder som initierats av Storbritannien och Frankrike.

Den senaste utvecklingen i Jemen bidrar till att undergräva utsikterna för regional stabilitet och säkerhet och riskerar att leda till en fördjupad humanitär kris.

Huthierna bär ansvaret för utvecklingen. Deras attacker mot kommersiella fartyg i Röda havet och civil infrastruktur i Saudiarabien riskerar dessutom att få ytterligare negativa konsekvenser för den globala ekonomin.

Regeringen har uppmanat huthierna att omedelbart upphöra med attackerna och återgå till dialogen inom ramen för en återtagen FN-ledd fredsprocess där det särskilda sändebudet Hans Grundberg spelar en central roll.

Regeringen vill se ett samordnat och aktivt europeiskt engagemang för folkrätten och rätten till fri sjöfart i hela regionen. EU:s maritima insatser Aspides och Atalanta verkar kontinuerligt för att bidra till säker och fri sjöfart i Röda havet och närliggande vatten.

Regeringen välkomnar toppmötet mellan EU och Gulfstaternas samarbetsråd, GCC, i Riyad den 24 oktober. Toppmötet blir ett tillfälle att ytterligare stärka relationen mellan EU och Gulfstaterna.

Den pågående konflikten i Persiska viken har tydliggjort hur viktig stabiliteten i Gulfländerna är för EU:s ekonomi och säkerhet. Konkreta steg bör tas för att knyta regionen ännu närmare oss.

Sverige välkomnar förberedelserna för en EU-insats i Libanon. Insatsen ska bidra till varaktig stabilitet och fred i Libanon. Ett stabilt Libanon är av betydelse för säkerheten i Mellanöstern och för att motverka ytterligare destabilisering i Europas närområde.

Situationen i Gaza är fortsatt mycket allvarlig. Det är viktigt att EU fortsätter att verka för att fredsplanen genomförs i enlighet med folkrätten och åtgärder som främjar en tvåstatslösning. Detta innefattar en tidig återuppbyggnad av Gaza, avvapning av Hamas, israeliskt tillbakadragande från Gaza och fortsatta reformer av den palestinska myndigheten.

Regeringen välkomnar även EU:s planerade insatser för att stödja genomförande och observationer av de palestinska valen den 28 november.

De humanitära behoven för civilbefolkningen i Gaza är enorma. Omfattande begränsningar i det humanitära tillträdet kvarstår även om vissa förbättringar skett. Endast en gränsövergång för leverans av förnödenheter är öppen, och Israel fortsätter att begränsa inflödet av ett stort antal varor som man menar har dubbla användningsområden.

Israel fortsätter även att begränsa det humanitära tillträdet genom restriktioner gentemot internationella hjälparbetare. EU måste tydligt sätta press på Israel att säkerställa obehindrat, säkert och varaktigt humanitärt tillträde, och även journalister och hjälparbetare måste ges tillträde.

Regeringen ser med stort allvar på utvecklingen på Västbanken. Regeringen fördömer expansionen av bosättningar och den kraftiga ökningen av bosättningsvåldet. Bosättningspolitiken och bosättningarna strider mot folkrätten och undergräver tvåstatslösningen.

2026/27:3
9 oktober

Om Israel genomför planen för området E1 skulle det i praktiken omöjliggöra ett sammanhängande palestinskt territorium och kraftigt underminera möjligheterna för en tvåstatslösning.

Regeringen fortsätter att verka för att EU ska nå en politisk överenskommelse om att stärka differentieringspolitiken.

Regeringen har en principfast hållning mot dödsstraff under alla omständigheter och har både bilateralt och genom EU tydligt fördömt den utökade israeliska lagen om dödsstraff. Vi är också djupt oroade över lagens diskriminerande karaktär.

Israels uttalanden om att Storbritanniens generalkonsulat måste upphöra med sin verksamhet inom 30 dagar, där brytdatum var i går den 8 oktober, är mycket allvarliga och oroväckande. Detsamma gäller det aviserade israeliska beslutet att dra tillbaka de diplomatiska privilegierna och immuniteten för nederländska diplomater som arbetar i Ramallah.

Det är i dag endast åtta länder som har diplomatisk närvaro i Jerusalem, och Sverige är ett av dem. Det är av yttersta vikt att den redan begränsade diplomatiska närvaron i Jerusalem och Ramallah bibehålls, >>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*** <<<

Storbritannien och Israel har nu lyckats nå en temporär överenskommelse där ett begränsat antal brittiska diplomater fortsatt kan verka på det brittiska generalkonsulatet, som dock får ett annat namn.

Vi får nu analysera denna överenskommelse noggrant. Men det är vår övertygelse att nuvarande situation kräver mer diplomati och inte mindre.

Regeringen fortsätter även tillsammans med andra medlemsstater att arbeta för att EU ska besluta om ytterligare sanktionslistningar av extremistiska bosättare och bosättningsorganisationer, och extremistiska israeliska ministrar bör också sanktioneras.

Låt mig vara tydlig med att det kommande FAC-mötet hålls samtidigt som den geopolitiska kontexten är spänd. Den israeliska inrikespolitiken befinner sig i ett mycket känsligt läge inför valet den 27 oktober.

>>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*** <<<Åtgärderna motiveras som ett direkt svar på ländernas aviserade genomförande nationella sanktioner mot bosättningsprodukter.

Regeringen är tydlig gentemot israeliska motparter, inklusive i mina samtal med utrikesminister Saar, om vår syn på den israeliska regeringens agerande. Sverige är också ett av de länder i EU som starkast har drivit på för att öka trycket mot Israels regering. >>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*** <<<

>>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*** <<<Att driva nationella åtgärder skulle kräva ny svensk lagstiftning som en övergångsregering inte bör initiera. I dagsläget saknas stöd inom medlemskretsen för att driva en suspendering av hela eller delar av associeringsavtalet. Som jag förstår det är det inget medlemsland som nu aktivt driver detta.

Jag vill också understryka att min uppfattning är att suspendering av hela eller delar av associeringsavtalet inte är en fråga som väntas diskuteras vid FAC, eftersom inte något medlemsland i nuläget aktivt driver på för det. >>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*** <<<

Ordförande! I huvudsak anser Centerpartiet att det utrikesministern tog upp här muntligen och även under gårdagens möte i utrikesutskottet är väl avvägda. Med detta sagt: Även om utrikesministern betonar att mötet inte kommer att handla om associeringsavtalet finns möjligheten att detta ändå tas upp, så därför vill jag ta upp frågan.

Jag kommer att fokusera på möjligheten för EU att pausa handelsdelen i avtalet eftersom det är något övergångsregeringen själv valt att lyfta fram som ett rimligt verktyg att använda. Centerpartiet står fast vid ståndpunkten att handelsdelen i associeringsavtalet bör frysas så länge Israel bryter mot folkrätten och inte uppfyller de överenskommelser som har ingåtts.

Med detta sagt har vi inför måndagens FAC-möte en minst sagt speciell situation, vilket utrikesministern också nämnde. I Sverige har vi en övergångsregering vars huvuduppgift är att upprätthålla regeringsarbetet för Sveriges räkning men inte att driva direkt ny politik. Samtidigt ligger mötet i FAC knappt två veckor innan valet i Israel, med allt vad det innebär. Hänsyn ska givetvis tas till båda dessa faktorer.

Men om frågan om associeringsavtalet väcks på måndagens FAC tänker jag att utrikesministern är väl medveten om att det finns en majoritet i Sveriges riksdag för att frysa handelsdelen i associeringsavtalet. Jag vill därför lyfta fram vår avvikande ståndpunkt från mötet i utrikesutskottet i går: Centerpartiet står fast vid sin ståndpunkt om associeringsavtalet och anser att handelsdelen bör pausas. Sverige har nu en övergångsregering, och val ska hållas i Israel den 27 oktober. Hänsyn till detta ska tas på FAC den 12 oktober.

Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Vi socialdemokrater ansluter oss till Centerpartiets avvikande ståndpunkt.

Det är ingen hemlighet att detta är något vi har tyckt under lång tid, och vi ser inte att något egentligen går i rätt riktning när det gäller Israels agerande och vilja att lyssna. Frågan har diskuterats många gånger i nämnden under åren – också i vilken mån dialog hjälper.

Även om det kommer in mer nödhjälp nu är det fortfarande inte i närheten av det som behövs. Israels agerande på Västbanken fortsätter också att gå i helt motsatt riktning mot ICJ:s rådgivande yttrande. Israels plan att utvidga bosättningarna trots att beskedet är att man enligt folkrätten behöver avveckla bosättningarna visar att man går i helt motsatt riktning och dessutom fullkomligt undergräver all framtid för tvåstatslösningen. Vi tycker därför att det är en fråga om anständighet att driva på detta ännu hårdare mot Israel.

Just på grund av Israels agerande på Västbanken och att detta strider mot det rådgivande yttrandet står Socialdemokraterna också fast vid sin tidigare avvikande ståndpunkt om att blockera handeln med varor från bosättningar på ockuperade områden.

Det är bra att det hålls palestinska val. En hörnsten i demokratin är ju fria och demokratiska val. Men i detta ingår också att alla medborgare har möjlighet att rösta, och det är inte helt okomplicerat, kan man minst sagt säga. Hur anser utrikesministern att EU kan bidra till detta och att valen

ska kunna genomföras på ett demokratiskt sätt så att verkligen alla palestinska medborgare får en möjlighet att rösta?

När det gäller Iran instämmer vi i regeringens syn och intentioner. För mig är det dock fortfarande lite oklart vad man inom EU ser för öppningar att driva på frågan ytterligare. Det gäller framför allt det iranska folkets strävan för mänskliga fri- och rättigheter, vilket också framgår av ståndpunkten. På vilket sätt kan man göra detta? Vad är det regeringen ser framför sig? Vad finns bakom ståndpunkten? Går det att tydliggöra detta? Framför allt, ser man några öppningar i Iranfrågan?

Anf. 22 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru ordförande! Mellanöstern är numera mer eller mindre en fast punkt på dagordningen. Jag tycker att det är tydligt att utrikesministern kommer att ha en diskussion i EU-kretsen medan vi i dag har en lite annan diskussion här i Sverige och EU-nämnden.

I grunden är det bra att medborgare har rätt att rösta och välja sina politiska företrädare i fria och rättvisa väl. Valsäsongen i Israel och Palestina blir därför intressant att följa när det gäller hur fria och rättvisa valen kommer att vara utifrån helt olika förutsättningar. I grunden är det dock positivt, och det är bra att detta också berörs på FAC-mötet. Rösträtten för de palestinier som bor i östra Jerusalem kommer såklart att vara helt avgörande för hur fritt och rättvist valen har varit.

I sitt resonemang är utrikesministern inne på om att det bästa är att hitta ett brett stöd bland medlemsstaterna. Men denna dagordningspunkt har länge präglats av att det inte har funnits brett stöd bland medlemsstaterna utan att det när olika förslag läggs fram blivit splittring, två läger och svårt att komma framåt. Det är lite förvånande att utrikesministern resonerar så i stället för att återgå till regeringspartiernas tidigare ställningstagande och positionera sig bland de länder som har en viss framdrift, till exempel Storbritannien under Milibands ledning som utrikesminister. Jag menar att det är en bättre väg för Sverige. Sverige skrev under det ställningstagande Storbritannien gjorde, men sedan upplevde jag att utrikesministern backade lite från det i medierna.

Det är viktigt att återvända till internationell rätt och vad ICJ:s domslut säger och förhålla sig till det. Jag har sett positiva tendenser det senaste året, men svensk utrikespolitik upprätthåller fortfarande inte tillräcklig rågång. Därför instämmer jag i Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt om handel med varor från bosättningar.

Situationen i Gaza och Västbanken är helt fruktansvärd. Våldet tar alldeles för stor plats, och omvärlden har inte gjort tillräckligt för att stoppa våldet mot och dödandet av palestinier som är en konsekvens av Israels ockupation. Det är rimligt att Sverige agerar för att EU ska öka pressen på Israel i linje med den internationella domstolens beslut. Det är vårt ansvar.

I dag går 30 procent av Israels handel till EU medan EU:s handel till Israel utgör mindre än 1 procent. Det är därför tydligt att EU borde pausa handelsavtalet med Israel. Vänsterpartiet kommer därför att ansluta sig till Centerpartiets avvikande mening.

Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Anf. 24 LUDVIG ASPLING (SD):

Bara för tydlighetens skull: Vi står bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 25 ERIK OTTOSON (M):

Jag räknar och inser att det finns en avvikande ståndpunkt formulerad av Centerpartiet som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har anslutit sig till och att de utgör en majoritet i EU-nämnden.

Jag vill först och främst anmäla en avvikande ståndpunkt i linje med regeringens här redovisade ståndpunkt.

För tolkningens skull har jag dock en fråga till Centerpartiet. Jag läser ståndpunkten med det förtydligande Anna Lasses ger som att man inte förväntar sig att regeringen aktivt ska lyfta upp frågan på FAC men att regeringen i det fall frågan aktualiseras på FAC ska förhålla sig till den hållning Centerpartiet har redogjort för här. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 26 ANNA LASSES (C):

Det är exakt det som står i formuleringen.

Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! När det gäller de palestinska valen är mycket fortfarande oklart. Det är exempelvis inte tydligt hur Gazaborna kommer att kunna rösta. Men det är förstås viktigt att fria och rättvisa val genomförs i Palestina. Vi har väntat väldigt länge på det, och vi förväntar oss att Israel medverkar till att palestinska val kan genomföras. Vi välkomnar EU:s beredskap att ge stöd till valen, bland annat genom den palestinska valkommissionen. EA avser också att skicka en valobservationsmission.

Enligt Osloavtalet är Israel förpliktat att medverka till att palestinska val kan genomföras också i östra Jerusalem. EU och Sverige förväntar sig att Israel uppfyller denna förpliktelse.

Frågan om poströstning, som också kom upp på utrikesutskottet, är intressant, och jag kommer att titta vidare på den.

När det gäller situationen i Iran kan vi konstatera att det fortsatt är mycket svårt för Irans folk. Sedan de senaste krigen har landet blivit ännu mer slutet, IRGC har kopplat ett ännu hårdare grepp om landet och internettillgången har delvis varit mycket begränsad.

Sverige och EU har en viktig roll i att stå upp för det iranska folkets rättigheter och möjlighet att få bestämma sin egen framtid, och det sker direkta samtal med iranska företrädare och genom arbete med exempelvis sanktionslistningar. Vi har drivit på för att sanktioner ska införas mot iranska regimföreträdare som har varit ansvariga för allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Sverige har även varit pådrivande i att EU under våren listat det iranska revolutionsgardet som en terrororganisation.

Vi ger också omfattande stöd till yttrandefrihets- och MR-aktivister på plats i Iran – även om det inte alltid är det lättaste.

När det gäller Håkan Svennelings resonemang blir jag lite konfunderad. Vi skrev mycket riktigt under detta brev, och det var för att

det fanns en passus där om att antingen införa nationella sanktioner – en möjlighet vi inte har – eller agera genom EU för att införa gemensamma sanktioner. Det är precis detta vi vill, och då måste vi välja den väg som gör att det faktiskt går att nå fram till ett sådant beslut. Vi tycker därför att det är rimligt att lägga politisk kraft och politiska resurser på att försöka driva en linje som kan tänkas ge effekt på riktigt och inte bara driva på för en plakatpolitik.

Det stämmer att det fanns en tid då det i praktiken inte kom in någon humanitär hjälp i Gaza över huvud taget och då vi tillsammans med ett antal andra länder drev på för att stoppa handelsdelen i associeringsavtalet. Men nu är det som sagt inget annat land som driver på aktivt för detta, utan det man framför allt diskuterar är ytterligare sanktionslistningar. EU fattade ganska nyligen beslut om sanktionslistningar av flera extremistiska bosättare och tydligare differentiering av handel med varor från bosättarområden. Här har Sverige tillsammans med Frankrike tagit initiativ till just det.

Jag tänker att vi nog ligger lite närmare varandra än vad det ges sken av, och jag kan personligen tycka att det är lite onödigt att försöka söka konflikt i detta mycket svåra läge.

Det verkar som att Håkan Svenneling tycker att det som Storbritannien har gjort >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi är övertygade om att det behövs mer diplomati och mer närvaro i Jerusalem – inte mindre.

Diplomatiskt arbete är aldrig enkelt. >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<frågan man måste ställa sig.

Jag är i alla fall i den här branschen för att försöka göra skillnad på riktigt. Det gör vi bäst tillsammans med andra. >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vi får väl påminna varandra om att det vi har att hantera här är att regeringen har fått en majoritet emot sig just när det gäller handelsdelen i EU:s associeringsavtal. Det är detta vi hanterar här.

Anf. 29 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Jag begärde ordet för att tydliggöra att jag står bakom regeringens linje. Jag har sett den skrivelse som har formulerats av Centerpartiet och som tre andra partier har instämt i. Eftersom Centerpartiet i den texten, som jag uppfattar det, uttrycker en önskan om att denna fråga inte ska bli en del av den israeliska inrikespolitiken eller lägga en omöjlig uppgift på en övergångsregering är det viktigt att skicka med till alla partier att man inte bör försöka exploatera det här beslutet. I den mediala världen kommer det ändå att bli en faktor som påverkar den israeliska inrikespolitiken.

Jag instämmer alltså i regeringens ståndpunkt.

Anf. 30 MARTIN MELIN (L):

Ordförande! Även vi står bakom regeringens ståndpunkt. Jag tycker att regeringen resonerar klokt i fråga om hur man ska hantera detta.

Jag ska ge ordet till Håkan Svenneling, men sedan ska jag försöka sammanfatta det hela. Jag tror att det behöver bli lite tydligare från olika håll, till exempel när det gäller vad regeringens linje är. Regeringens ståndpunkt har ju skiftat här i samband med anmälan av avvikande ståndpunkter. Jag tror att vi kan reda ut detta allteftersom.

Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordföranden får väl hålla koll på om jag håller mig inom ärendets ram eller drar iväg utanför den.

Jag tror att alla i grunden håller med om det som är utrikesministrarnas ingång, nämligen att vi vill göra skillnad på riktigt. Jag är ändå lite förvånad över att regeringen väljer konflikt snarare än att se en möjlighet att gå tillbaka till regeringens tidigare ståndpunkt och skapa enighet kring den.

Jag tycker att ställningstagandet från Storbritannien är väldigt intressant. Storbritannien har en utrikesminister av judisk börd som berättar och förklarar varför det internationella samfundet har ett ansvar att agera för att man inte ska bryta mot internationell rätt. Eftersom Storbritannien inte är medlem av EU inför man nationella sanktioner.

Jag tolkade utrikesministrarnas ställningstagande när man skrev under Storbritanniens statement som att man stödde Storbritanniens vägval och att man från regeringens egen sida, som ett slags förtydligande, meddelade i medier att man såg EU-vägen som den framkomliga vägen ur ett svenskt perspektiv. Det är ju inte heller så att dagens fråga är huruvida vi ska införa nationella sanktioner från svensk sida. Jag tycker att vi ska göra det, utifrån att det står still i EU, men likt utrikesministern har jag i grunden hela tiden tyckt att det egentligen vore bättre om man kom fram EU-vägen. Problemet är att EU hittills har visat sig stå ganska handfallet och inte har kommit framåt.

Om vi ska göra skillnad på riktigt är det bättre att vi försöker enas kring det som Centerpartiet nu har föreslagit. Det är i många stycken en relativt försiktig linje, men det är en återgång till en tidigare position från regeringens sida. Jag tror att det tydligt skulle visa att Sverige är ett land som, likt Storbritannien, vill verka för en tvåstatslösning och för att minska konflikten men som också förstår att man måste sätta press på stater vars politik står i strid med folkrätten.

Man kan diskutera hur den mediala bilden blir, men det är ju ändå väldigt tydligt att det som sker är ett viktigt steg i att positionera Sverige bland en stor grupp länder som vill att Israel ska ändra sitt beteende. Det kan bli så att detta påverkar valet. Det kan också bli så att det inte påverkar valet. Det är upp till det israeliska folket att välja sina företrädare.

Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Apropå det som Svenneling sa vill jag vara väldigt tydlig med att det inte är regeringen som väljer konflikt här; den saken är alldeles tydlig.

>>> *Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*
<<<

Jag vill också vara väldigt tydlig med att vi redan är positionerade med en grupp länder i EU som vill driva på för förändring i Israel. Vi vill dock

göra det tillsammans med andra på ett sätt som gör att vi kan nå framgång och inte ställa oss i ett hörn och tjura.

Regeringens ståndpunkt kommer att förbli regeringens ståndpunkt. Däremot är det ju tydligt att det finns en majoritet för en avvikande ståndpunkt här i EU-nämnden, och det kommer regeringen naturligtvis att förhålla sig till.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Utifrån det vi har att hantera här ska jag göra ett försök att sammanfatta hur jag uppfattar detta.

Jag skulle sammanfatta det som att det finns stöd för regeringens ståndpunkt med den förändring som har aviserats av Centerpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, nämligen att Sverige anser att handelsdelen i EU:s associeringsavtal med Israel bör pausas. Sverige har nu en övergångsregering, och det ska hållas val i Israel den 27 oktober. Hänsyn till detta ska tas på FAC den 12 oktober.

Till detta ska läggas avvikande ståndpunkter från M, KD, L och SD. Jag behöver dock hjälp med hur partierna formulerar dessa.

En avvikande ståndpunkt kommer också att anmälas från S, V och MP i den del som handlar om att blockera handel med varor från bosättningar på ockuperat område.

Det var min sammanfattning av hur majoriteten i EU-nämnden ser ut just nu. Det finns som sagt möjlighet att ajournera mötet om vi behöver prata oss samman. Detta är ju en diskussionspunkt, så det jag nu sa gäller alltså stödet för regeringens inriktning.

Anf. 35 ERIK OTTOSON (M):

Jag uppfattar – kollegorna på den här flanken får rätta mig om jag har fel – att det finns en gemensam ståndpunkt från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna till stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Regeringens här redovisade inriktning, som vi ger stöd för, kommer ju att innehålla den del som handlar om handelsdelen. Där har majoriteten skiftat.

Anf. 37 ERIK OTTOSON (M):

Det gör möjligen EU-nämndens mandat, men vi stöttar den redovisning från regeringen som vi har fått här i en avvikande ståndpunkt.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Ni är fria att formulera era egna ståndpunkter.

Anf. 39 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru ordförande! Som jag sa: Regeringen har en ståndpunkt, och den står fast. Att vi inte har majoritet för den i alla delar är en helt annan sak – då är det ju EU-nämndens avvikande del som vi tar med oss till diskussionerna.

Jag har en fråga, fru ordförande. Jag uppfattade, utifrån Anna Lasses redogörelse för den avvikande ståndpunkten, att det var ett mycket tydligt medskick: Om frågan inte tas upp av någon annan ska jag inte ta upp den på rådsmötet, men om någon annan tar upp frågan om hel eller delvis suspendering av associeringsavtalet ska jag framföra den åsikt som finns hos majoriteten i EU-nämnden. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 40 ANNA LASSES (C):

Självklart är utrikesministern fri att ta upp detta även om det inte tas upp av någon annan. Samtidigt säger vi i reservationen att hänsyn ska tas dels till det israeliska valet, dels till att Sverige har en övergångsregering. Därmed ligger avgörandet hos utrikesministern, skulle jag påstå.

Om regeringen helt plötsligt skulle tycka att det är en jättebra idé att göra så här – nu är jag väldigt hypotetisk – står det naturligtvis regeringen fritt att göra så. I den avvikande ståndpunkten säger vi att avgörandet ligger hos utrikesministern om det blir så att frågan inte tas upp. Är jag tillräckligt tydlig?

Anf. 41 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Jag måste lyssna till hur ordföranden sammanfattar detta. Jag upplevde en viss diskrepans mellan vad ordföranden sa och vad Anna Lasses redogjorde för angående den avvikande ståndpunkten. Jag vill bara veta vilket mandat jag har med mig. Om det är ett generellt mandat om att ta hänsyn till att Sverige har en övergångsregering och till att det är val i Israel kommer jag absolut att veta hur jag ska agera i enlighet med Sveriges bästa.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Då gör jag ett nytt försök att sammanfatta detta.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens inriktning, förutom i den del som berör att pausa handelsdelen i EU:s associeringsavtal med Israel. I den delen finns det i stället stöd för den inriktning som har framförts av Centerpartiets Anna Lasses och som har biträttats av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Till detta har fogats en gemensam avvikande ståndpunkt från Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna till stöd för regeringens inriktning. Det har också tillfogats en avvikande ståndpunkt när det gäller det som Alexandra Völker redogjorde för, som handlar om att blockera handel med varor från bosättningar på ockuperade områden. Denna avvikande ståndpunkt har S, V och MP ställt sig bakom.

Vi är därmed klara med dagordningspunkt 6 och går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

Anf. 43 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ordförande! Detta är otroligt spännande. På morgonen den 12 oktober anordnas en informell frukostdiskussion om motverkan av otillbörlig utländsk informationspåverkan och strategisk kommunikation.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

2026/27:3
9 oktober

Vi tackar utrikesministern i övergångsregeringen med medarbetare för den här gången i EU-nämnden. Vi får se när vi ses igen. Varmt lycka till på kommande FAC!

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari med medarbetare till EU-nämnden.

Vi börjar med återrapporterna.

Anf. 46 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Nämnden har tagit emot de skriftliga återrapporterna från rådsmötena. Jag är beredd att svara på frågor.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Ingen begär ordet. Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till information och samråd. Och vi börjar med dagordningspunkt 3, Översyn av utsläppshandelssystemet. Vi hanterar 3 a och 3 b gemensamt. Det är en diskussionspunkt. Ministern söker alltså mandat inför diskussionen.

Anf. 48 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! På miljørådet på måndag ska vi diskutera översynen av EU:s utsläppshandelssystem, ETS. I går informerade vi miljö- och jordbruksutskottet om detta. Då förstod vi att det kan finnas synpunkter på regeringens ståndpunkt. Vi står förstas redo att ta in eventuella synpunkter om det i dag finns en majoritet för det.

Förhandlingarna i rådet om översynen av EU:s system för handel med utsläppsrätter har hållit ett väldigt högt tempo. Det genomfördes i september en textgenomgång i totalt åtta olika rådsarbetsgrupper. Det irländska ordförandeskapet avser fortfarande att nå en allmän inriktning vid miljørådet i december och vill hålla ett högt tempo.

Den kommenterade dagordning som nämnden har fått avser förslaget i stort och speglar till stor del det fakta-PM som tidigare överlämnades till riksdagen. I två delar har regeringen utvecklat ståndpunkterna. Jag kommer att återkomma till dessa delar.

Inför nästa veckas möte i miljørådet har ordförandeskapet förberett en riktlinjedebatt, som ordföranden nämnde, med tre olika diskussionsfrågor.

Den första frågan rör de delar som avgör ambitionen och utsläppsminskningstakten i själva systemet. Här ingår den linjära reduktionsfaktorn, internationella krediter och permanenta upptag i utsläppshandelssystemet.

Den andra frågan gäller användning av auktionsintäkter och förlängd fri tilldelning. Det handlar om balansen mellan att i högre grad rikta användningen av intäkter särskilt mot industrins omställning, flexibilitet

för medlemsstaterna och solidaritet med medlemsstater som har lägre inkomster.

Den sista frågan gäller förslaget om att utvidga handelssystemet vad gäller sjöfart, luftfart och avfallsförbränning.

I den första frågan bedömer regeringen att den linjära reduktionsfaktorn i förslaget sänks alldeles för kraftigt från 2031. Regeringen anser att den bör ligga kvar ungefär oförändrad, åtminstone några år in på 2030-talet. Det här behövs för att åstadkomma tillräckligt högt omställningstryck för industrin.

Enligt vår syn är det här en helt central fråga, vilket vi hela tiden har varit tydliga med, även innan det här förslaget presenterades. Ett ambitiöst ETS behövs också för att säkra långsiktiga spelregler för företagen. Långsiktighet är helt avgörande för att investeringarna i fossilfria lösningar ska komma till stånd. Urholkar vi ambitionen i ETS skadar vi trovärdigheten i systemet och missgynnar de företag som har gått före, inte sällan svenska.

Regeringen anser också att användningen av internationella krediter inte ska försena omställningen av ETS-sektorerna på ett sätt som försvårar möjligheterna att nå 2040-målet och det långsiktiga målet om klimatneutralitet på ett kostnadseffektivt sätt. Regeringen är i stort positiv till förslaget om ett centralt förvärvsprogram för permanenta upptagsenheter med syftet att stimulera utvecklingen av framför allt bio-CCS-tekniken.

Regeringen vill också rikta uppmärksamheten mot rollen för marknadsstabilitetsreserven i att upprätthålla ett ambitiöst ETS. Här har ståndpunkten tydliggjorts i jämförelse med fakta-PM:et. Reserven behöver anpassas till en krympande marknad, men den behöver också hindra att det uppstår ett alltför stort överskott av utsläppsrätter på marknaden.

Vad gäller den andra frågan, om finansiering, delar regeringen kommissionens bedömning att klimatpolitiken behöver beakta rättvis- och solidaritetsaspekter. Samtidigt blir det viktigt att medlemsstater som har en högre omställningstakt inte missgynnas i det bredare post-2030-ramverket. Där handlar det om en balans som behöver värnas. Regeringen anser därför att förhandlingarna om ETS, i synnerhet delarna om solidaritet, behöver beakta det resterande kommande post-2030-ramverket, inte minst i fråga om nationella åtaganden. Åtagandena bör vägledas av kostnadseffektivitet och ökad konvergens med utgångspunkt i att alla medlemsstater ska skapa förutsättningar för att nå nettonollutsläpp till 2050.

I finansieringsfrågorna har regeringen som bekant en restriktiv hållning. Regeringen förordar flexibilitet i hur medlemsstaterna kan använda sina intäkter från auktioneringen av utsläppsrätter. Regeringen anser att auktionsintäkterna ska användas för kostnadseffektiva åtgärder utifrån krav om excellens. Regeringen är kritisk till förslaget om förlängd fri tilldelning. Regeringen anser att den fria tilldelningen bör fasas ut så som tidigare är sagt.

Vad gäller den sista frågan, om att inkludera fler typer av utsläpp i ETS, välkomnar regeringen en inkludering av avfallsförbränning. Vi vill dock se en snabbare infasningstakt och begränsade undantag. Här möter vi motstånd från en del håll, men vi fortsätter att lyfta fram vår syn på den frågan. Regeringen välkomnar också inkludering av mindre fartyg.

En viktig fråga för regeringen är den så kallade 95-procentsregeln, som vissa här i rummet säkert känner till. Den innebär att anläggningar som förbränner mer än 95 procent biomassa inte längre omfattas av ETS. Den här regeln kan ge anläggningar felriktade incitament att tvärtom öka andelen fossilt för att kunna ta del av ekonomiska regleringar. Den här regeln menar vi därför i första hand bör strykas. I andra hand anser vi att anläggningar ska kunna välja att delta i systemet på frivillig basis. Det är också en andrahandslösning som har efterfrågats av dem som är berörda. Det här utgör det andra förtydligande av den svenska ståndpunkten som gjorts jämfört med fakta-PM:et.

Fru ordförande! Nu tror jag att jag har gått igenom helheten.

Anf. 49 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Vi från Socialdemokraterna instämmer i flera delar av den ståndpunkt som klimatministern föredrog, men vi har förslag om förtydliganden och ambitionsförstärkningar. Vi tror att flera partier tillsammans skulle kunna bilda majoritet för vissa tillägg, så jag ska läsa upp en text. Vi vill förstärka den linjära reduktionsfaktorn. De internationella krediterna har vi varit negativa till hela vägen, i synnerhet inom ETS. Vi vill också ha vissa förstärkningar när det gäller MSR. Det är en ganska fyllig punkt. Jag ska läsa upp vår ståndpunkt, så att man verkligen minns vad vi säger.

Givet att EU:s klimatmål till 2040 egentligen borde vara högre är det viktigt att de instrument som EU har för att nå målet verkligen leder till att målet nås eller överträffas. Vi menar att det vi har i dag är precis i underkant. Vi hade velat ha en starkare målsättning gällande klimatet för hela EU.

Efter ”2040-målet” i samma stycke vill vi lägga till ”utan att överföra ambitionen till andra sektorer, men” före ”regeringen anser att utsläppshandelssystemet bör leda till kostnadseffektiva utsläppsminskningar”. Den lilla bisatsen syftar till att förtydliga att EU ETS inte ska balansera sin ambition i förhållande till LULUCF eller ESR. Vi menar att ETS har bättre förutsättningar än de andra lagstiftningarna. Vi anser inte att vi på något sätt ska minska ambitionen här och sedan ta igen det inom exempelvis skog- och marksektorn, och vi tror att även regeringen skulle kunna se det på det sättet.

I stycke två skulle vi vilja stryka den del som handlar om internationella krediter. Det finns en bisats om internationella krediter. Det finns lite syftningar i meningen, men vi vill helt enkelt stryka det.

Efter ”en lägre ambition inom EU ETS innebär att en större del av 2040-målet behöver uppnås i de övriga sektorerna” vill vi lägga till en mening: EU ETS måste upprätthålla nuvarande ambitionsnivå för att inte övriga sektorer ska bära omställningen på ett oproportionerligt sätt. Det behövs en analys av kvarvarande utsläpp. Det var det jag föredrog tidigare.

Vi vill stryka hela det stycke om internationella krediter som kommer senare. Vi vill också förstärka när det gäller den linjära reduktionsfaktorn. Vårt förslag till text är: Regeringen är starkt kritisk till den föreslagna sänkningen av den linjära reduktionsfaktorn från 2030 och anser att den bör ligga kvar oförändrad. Texten behöver helt enkelt bli starkare.

När det gäller de internationella krediterna vill vi i stället ha följande stycke: Regeringen anser inte att internationella krediter ska kunna

användas för att räkna av klimatåtaganden till 2040. Det minskar omställningstrycket kraftigt. De föreslagna krediterna klargör inte utsläppens permanens och inte heller hur risken för dubbelräkning ska undvikas, något som behöver säkerställas om de ska tillgodoräknas.

I stycket som handlar om den fria tilldelningen vill vi på slutet lägga till en mening som handlar om CBAM: Regeringen ser därför behov av att stärka CBAM och dess integritet ur klimatsynpunkt. Där tror vi också att det kan finnas en bred samsyn.

Sedan kommer vi till det som handlar om marknadsstabilitetsreserven. Där vill vi efter "utsläppsrätter på marknaden" lägga till: Regeringen är kritisk till den minskade intagstakten, eftersom den riskerar att få negativa effekter på koldioxidpriset. Regeringen anser att det är viktigt att MSR fortsatt är volymbaserat. Regeringen anser att principen om att eventuella stora överskott i reserven ska annulleras efter en viss tid, ibland kallad "the Swedish Proposal", bör finnas kvar.

Jag tror att jag har föredragit de tillägg som vi föreslår. I övrigt anser vi att det som regeringen har lagt på bordet ser bra ut.

Anf. 50 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Många av de synpunkter som har framförts är svåra att gå igenom i detalj, men det finns en hel del i som ledamoten lyfte fram där vi i regeringen delar synen på det som har tagits upp.

Det är alldeles uppenbart att det i den här processen kommer att vara några få länder som fortsätter att trycka på starkt för att systemet ska fortsätta att uppbära de funktioner som var tänkta från början och att det inte ska urvattnas på olika sätt som missgynnar dem som går före, inte minst Sverige.

Vi hoppas att alla på olika sätt kommer att kunna bidra här till ett utfall som gynnar Sverige och svenska företag, för det är uppenbart att många har lutat sig mot ETS så som det var planerat att det skulle utvecklas.

Jag tackar för redogörelsen. Vi följer noga situationen, hur den utvecklar sig och hur detta påverkar Sverige och svenska företag.

Anf. 51 BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V):

Fru ordförande! Vänsterpartiet instämmer i det som Socialdemokraterna sa. Det är sådant som vi har framfört tidigare.

Vi hade velat gå ännu längre i vissa delar, även om vi inte anmäler någon egen avvikande ståndpunkt. Vi är helt emot användning av internationella krediter för att nå EU:s klimatmål. Vi är också emot att integrera permanenta upptag i ETS. Utfasning av fossila utsläpp måste prioriteras framför kompensation, och företag inom ETS bör i stället minska sina egna utsläpp.

Vid dagens möte anmäler vi som sagt ingen avvikande ståndpunkt i ytterligare delar.

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, miljöministern, för dragningen!

Vi i Miljöpartiet ansluter oss till Socialdemokraternas redovisade ståndpunkt.

Vi hade gärna sett att alla flygningar som avgår från EU omfattas av utsläppshandelssystemet. Flygets fulla klimatpåverkan, inklusive höghöjdseffekterna, bör beaktas i regelverket.

2026/27:3
9 oktober

Anf. 53 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Även Centerpartiet ansluter sig till Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt.

Anf. 54 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Det finns många spännande ämnen att avhandla i dag, så jag ska fatta mig kort.

Regeringen och Regeringskansliet kommer att arbeta med påverkansarbetet på alla nivåer, såklart med förbehållet att vi representerar en övergångsregering.

Inför miljörådet pågår en koordinering med likasinnade medlemsländer för att så långt som möjligt lyckas bibehålla en stark ambitionsnivå och tydliga budskap som värnar om ambitionen i ETS-systemet. Det kommer att vara vårt fokus. Om någon sak ska lyftas fram särskilt är det att driva på för att den linjära reduktionsfaktorn inte ska bli för låg och att vi helt enkelt ska hålla uppe tempot och ambitionstakten i utsläppshandelssystemet.

Jag väljer att stanna där.

Anf. 55 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag uppskattar klimatministerns svar och pragmatism och uppfattar att det finns en majoritet för de tillägg som vi framförde. Därmed behöver regeringens ståndpunkt justeras. Jag vill bara tydliggöra det.

Anf. 56 MARTIN KINNUNEN (SD):

Från Sverigedemokraternas sida anmäler vi avvikande ståndpunkt i linje med det som regeringen skickat ut, alltså utan de olika tilläggen.

Anf. 57 ERIK OTTOSON (M):

Det är samma sak för Moderaterna.

Anf. 58 MARTIN MELIN (L):

Ordförande! För protokollet: Vi står bakom regeringens inriktning och riktlinjer i ärendet, alltså det som är utskickat.

Anf. 59 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Vi gör detsamma och instämmer alltså i det som regeringen har skickat ut.

Det var lite svårt att hänga med i alla detaljer. Ett önskemål inför framtiden är att få det på papper så att man verkligen kan följa med i alla delar och texten blir konkret. Det är ett medskick.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Jytte Guteland kanske kan vara behjälplig i den delen.

Anf. 61 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Det finns absolut möjlighet för övergångsregeringen att ta del av det som vi lägger fram. Det har vi också klargjort, men den här gången fanns det inget intresse från regeringen av att göra det. Det hade varit möjligt för era partier att ta del av detta.

Jag vill säga att vi uttryckte det här tidigt. I miljö- och jordbruksutskottet uttryckte vi att vi hade andra texter, men när statssekreteraren var där fanns det inget intresse av att fånga upp det på ett sätt som kanske hade underlättat för er.

Vi kan också samlas i storgrupp innan.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Nu tänker jag kliva in lite som ordförande. Mandatgivning sker här i EU-nämnden. Regeringen är här och har presenterat en ståndpunkt för en inriktning. Vi har i delar av den inriktningen fått stöd för den inriktning som framfördes av Jytte Guteland och Socialdemokraterna; från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet.

Det är viktigt, för det är ett medskick som övergångsregeringen har att förhålla sig till. Det finns naturligtvis möjlighet för regeringen att få det i skrift efter EU-nämndens möte, men utifrån Magnus fråga kan det vara bra, Jytte, om du konkret redogör exakt för vilka delar som berörs, så att alla känner sig trygga med det.

På klimat- och miljöministern ser det ut som att det vore bra. Vad säger ministern?

Anf. 63 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Vi står helt redo att inarbeta de förslag som kommer fram när de får majoritet. Det gjorde vi även under gårdagen. Vi har inte fått några skriftliga förslag från Socialdemokraterna som statssekreteraren har nekat eller avstått från att ta emot på något sätt.

Vi har fått synpunkter från Centerpartiet och andra partier om andra punkter inför mötet, som har diskuterats och som det tagits hänsyn till på olika sätt. Jag delar alltså inte uppfattningen att vi har avstått från att ta emot något skriftligen, utan som den övergångsregering vi är står vi helt redo att ta emot synpunkterna och inarbeta dem på bästa sätt.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Vi behöver inte ha en diskussion om vad som hände i miljö- och jordbruksutskottet, utan vi försöker hantera situationen här och nu i EU-nämnden.

Anf. 65 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag uppskattar verkligen ministrarnas pragmatism och vilja. Jag tycker att det är uppfriskande.

Vi hade möte i går, och då visste statssekreteraren att det fanns. Och det fanns en vilja när det gällde COP. Där anmälde vi avvikande ståndpunkt, men just här var det tydligt att det skulle avhandlas i EU-nämnden. Det var det besked vi fick i går. Om vi vill ändra den rutinen kan

vi göra det, men i går fick vi höra att det skulle avhandlas i EU-nämnden i dag.

2026/27:3
9 oktober

Med detta sagt: Jag kan absolut tydliggöra det en gång till.

Vi vill inleda med en ambitionsförstärkning, och där har vi en mening som säger: Givet att EU:s klimatmål till 2040 egentligen borde vara högre är det viktigt att de instrument som EU har för att nå målet verkligen leder till att målet nås eller överträffas.

Efter nästa mening vill vi lägga till detta: utan att överföra ambitionen till andra sektorer.

Det syftar till att EU ETS ska leva upp till sin egen ambition och inte överföra det till andra sektorer, exempelvis LULUCF.

I andra stycket vill vi stryka bisatsen ”och användning av internationella krediter”. Det behöver även ändras språkligt, med ett ”och”, men det är inte politiskt.

Sedan vill vi lägga till en mening efter ”uppnås i de övriga sektorerna”: EU ETS måste upprätthålla nuvarande ambitionsnivå för att inte övriga sektorer ska bära omställningen på ett oproportionerligt sätt.

Det finns även en språklig ändring i den efterföljande meningen, där vi vill ersätta ”Det behövs även” med ”Det behövs också”.

I tredje stycket, som handlar om den linjära reduktionsfaktorn, vill vi lägga till ordet starkt framför ”kritisk till den föreslagna kraftiga sänkningen av den nuvarande linjära reduktionsfaktorn”. Vi vill stryka bisatsen ”åtminstone några år in på 2030-talet”.

Sedan vill vi stryka hela det stycke som handlar om internationella krediter och som inleds med ”Regeringen anser att internationella krediter kan vara ett nödvändigt komplement för att nå 2040-målet” och avslutas med ”sätt”.

I stället vill vi ha följande stycke: Regeringen anser inte att internationella krediter ska kunna användas för att räkna av klimatåtaganden till 2040. Det minskar omställningstrycket kraftigt. De föreslagna krediterna klargör inte utsläppens permanens och inte heller hur risken för dubbelräkning ska undvikas, något som behöver säkerställas om de ska kunna tillgodoräknas.

Sedan vill vi lägga till en sista mening i det stycke som handlar om CBAM: Regeringen ser därför behovet av att stärka CBAM och dess integritet ur klimatsynpunkt.

I stycket därefter, som handlar om marknadsstabilitetsreserven, vill vi lägga till ett par meningar. De lyder så här: Regeringen är kritisk till den minskade intagstakten eftersom den riskerar att få negativa effekter på koldioxidpriset. Regeringen anser att det är viktigt att MSR fortsatt är volymbaserat. Regeringen anser att principen om att eventuella stora överskott i reserven ska annulleras efter en viss tid, ibland kallat the Swedish Proposal, bör finnas kvar.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Tack, Jytte, för redogörelsen om Socialdemokraternas avvikande ståndpunkter i relation till det som regeringen har föredragit här!

Till den avvikande ståndpunkten har också Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet anslutit sig.

Anf. 67 ERIK OTTOSON (M):

Jag tror att det vore bra om statsrådet fick möjlighet att redogöra för i vilka delar av det här som det finns en skillnad mellan vad statsrådet säger och vad Jytte Guteland säger, för det är inte helt uppenbart för en amatör som mig.

Många av dessa saker låter som sådant som statsrådet i sin muntliga redogörelse redan har tagit höjd för i syfte att försöka tillmötesgå Socialdemokraterna. Andra saker gör det inte. För att utreda vad det egentligen finns för skillnader vore det bra med ett tydliggörande från statsrådet om vad man är villig och inte villig att ansluta sig till.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Det är väl rimligt.

Återigen: Om någon känner behov av att ajournera mötet en liten stund finns det möjlighet till det, så att man får prata med varandra och se var man har varandra. Det är bara att säga till.

Jag ger ordet till klimat- och miljöministern, eftersom vi behöver få klimat- och miljöministerns kommentar till detta.

Anf. 69 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Till att börja med vill jag tydliggöra att det som kommer att ske på miljørådet är en diskussion om detta. Därför var det under gårdagen en informationspunkt och inte en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet. Vi var under gårdagen och är även i dag tydliga med att vi gärna arbetar in de textförslag som det såklart finns en majoritet för. Det är inte några konstigheter. Vi arbetar in dem.

Jag håller väl med om ledamoten Ottosons bild av att det finns en väldigt stor gemensam grund i fråga om vad den svenska linjen är sett till ETS. När det gäller de skillnader som finns mellan det förslag som Socialdemokraterna lämnade här muntligen och regeringens förslag blir det svårt för mig att gå igenom varenda del i detalj. Men man vill exempelvis lägga till ord som ”starkt kritiska” i stället för att vi är ”kritiska” och så vidare. Vilken bedömning man gör av den politiska skillnaden i detta är det svårt att göra en längre utläggning kring.

Det här påverkas av att det under gårdagen var en informationspunkt i miljö- och jordbruksutskottet. På tisdag nästa vecka kommer det att ske en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet. Förhoppningsvis har det då kanske tydliggjorts lite både i skrift och från övergångsregeringens sida hur vi förhåller oss till de här ändringarna i skrift.

Det finns vissa delar där vi delar bilden, exempelvis när det gäller CBAM, som handlar om koldioxidtullar, samt hur vi förhåller oss till att stoppa ambitionssänkningen när det gäller LRF:en, alltså den linjära reduktionsfaktorn. Där blir det generellt en väldigt svensk ståndpunkt, att bibehålla en stark ambitionsnivå i ETS-systemet eftersom det främjar Sverige, svenska företag och svensk ekonomi.

Det finns andra delar där det ändå finns lite skillnader, till exempel när det gäller krediter i 2040-åtagandet. Det är något som vi bedömer skulle behövas som en flexibilitet i skog- och marksektorn och annat. Det finns alltså ändå lite skillnader. En fråga där är väl också hur Centerpartiet förhåller sig till skog- och marksektorn. Jag vet att det tidigare varit något

där man inte helt har delat linjen. Det finns alltså några saker att reda ut här.

2026/27:3
9 oktober

Jag förstår att det nu finns en majoritet för det som Socialdemokraterna nu framför, vilket ordföranden också nämner. Då kommer vi självklart att arbeta in det i våra talepunkter till diskussionen i miljørådet, som kommer att ske på måndag. Och på tisdag nästa vecka kommer miljö- och jordbruksutskottet att hålla en formell överläggning inför de beslut som ska fattas.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för det klargörandet, klimat- och miljöministern!

Jag försöker bara hantera beslutsgången. Det är en sak att det ska ske en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet. Det är ett spår. Det som vi har att hantera här i EU-nämnden i dag är mandatgivningen inför kommande råd. Då behöver vi hantera regeringens ståndpunkt.

Jag uppfattar det klimat- och miljöministern säger nu som att klimat- och miljöministern är beredd att i regeringens ståndpunkt arbeta in det som sades i den avvikande ståndpunkt som föredrogs av Jytte Guteland från Socialdemokraterna och som fick stöd av Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet. Då har vi alltså en reviderad ståndpunkt från regeringen. Om så är fallet kommer jag att sammanfatta det som att vi ger stöd för regeringens här reviderade inriktning.

Men då måste jag i min tur vända mig till Moderaternas Erik Ottoson, som har begärt ordet, och även till Magnus Berntsson för att reda ut hur ni ser på era aviserade avvikande ståndpunkter.

Anf. 71 ERIK OTTOSON (M):

Min bild är att vi står fast vid dem, eftersom vi i det vi framförde använde begreppet utskickad ståndpunkt. Vi står alltså fast vid det utskickade samtidigt som vi med mycket stor beundran ser på miljöministerns möjligheter att inarbeta socialistiska förslag.

Anf. 72 MAGNUS BERTSSON (KD):

Jag står kvar vid det utskickade.

Jag uppfattade dock att det fanns en skillnad i den del som gällde internationella krediter. Det är kanske viktigt att tydliggöra i protokollet. Det skulle också vara viktigt att få veta vilka i rummet som står bakom den delen.

Anf. 73 MARTIN MELIN (L):

Vi står också bakom det utskickade.

Anf. 74 MARTIN KINNUNEN (SD):

SD står också bakom det utskickade.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Vi får nog ihop det här så småningom.

Jag tänker göra ett försök att sammanfatta dagordningspunkten så här: Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här reviderade inriktning förutom i den del som rör internationella krediter. I den delen finns det i

stället stöd för den inriktning som föredrogs av Jytte Guteland med stöd från Centern, Vänstern och Miljöpartiet. Till detta har en gemensam avvikande ståndpunkt från M, KD, L och SD aviserats till stöd för regeringens utskickade ståndpunkter.

Det är mitt försök att sammanfatta detta.

Anf. 76 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Jag förstår att detta blir snårigt.

Låt mig vara väldigt tydlig: Övergångsregeringen arbetar in samtliga förslag för vilka det finns en majoritet i rummet, inklusive formuleringen om internationella krediter om det är så att det finns en majoritet för det i rummet. Sedan har vi övergångsregeringens partier och samarbetspartier som anmäler avvikande ståndpunkt.

Jag vill alltså vara tydlig med att övergångsregeringen kommer att arbeta in samtliga förslag som det finns en majoritet för i rummet.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Tack! Med lite lugn och ro samt gemensamma ansträngningar tar vi oss framåt.

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här reviderade inriktning. Och det anmäls en gemensam avvikande ståndpunkt från Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna till förmån för den ursprungliga, utskickade ståndpunkten. Kan det bli nämndens beslut? Svaret är ja.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4 på miljørådets dagordning om slutsatser om FN:s konferens om biologisk mångfald. Den kommer att hållas i Jerevan, Armenien, den 19–30 oktober 2026. Här finns det a-, b- och c-punkter som handlar om COP 17, COP-MOP 12 och COP-MOP 6. Det är en beslutspunkt, och ministern är här för att få mandat för det beslutet.

Anf. 78 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! På miljørådet väntas alltså rådsslutsatser antas inför de kommande partismötena inom konventionen för biologisk mångfald, CBD. Dess protokoll väntas också antas. Vi förväntar oss även en kort bordsrunda. Rådsslutsatserna ska vägleda EU:s förhandlingsdelegation och kommunicera EU:s övergripande budskap, prioriteringar och målsättningar till omvärlden vid mötet i Armenien senare i oktober.

Rådsslutsatserna förhandlades klart i går kväll. Ordförandeskapet fann en kompromisslösning med de länder som hade utestående synpunkter gällande frågan om en breddad givarbas. Det finns nu inga utestående frågor inför miljørådet. Därför förväntar vi oss en kortare bordsrunda.

På detta partismöte kommer genomförandet av Kunming–Montreal-ramverket om biologisk mångfald med sina globala mål att vara i fokus. Ramverket antogs år 2022 och innehåller mål som ska bidra till att hejda och vända förlusten av biologisk mångfald. Den innehåller även mål om genomförandeåtgärder, till exempel finansiering och deltagande av viktiga aktörer, såsom urfolk, lokala samhällen, kvinnor och ungdomar.

En av de mest centrala dagordningspunkterna på partsmötet är den första utvärderingen av ländernas kollektiva genomförande av ramverket. Det är en utvärdering som bygger främst på ländernas inrapporterade framsteg i arbetet.

Årets rådsslutsatser betonar allvaret i den fortsatta globala förlusten av biologisk mångfald, och texten välkomnar den första globala rapporten om det kollektiva genomförandet av Kunming–Montreal-ramverket och betonar vikten av fortsatt genomförande och synergier med andra miljökonventioner.

Rådsslutsatserna behandlar också de viktigaste förhandlingsfrågorna inför konventionens respektive protokollens partsmöten.

De frågor som diskuteras särskilt under förhandlingarna handlar om hur specifika EU:s positioner ska vara. Sverige har bland annat verkat för att förhandlingspositionerna ska vara övergripande och ge viss flexibilitet inför dessa förhandlingar.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett antagande av rådsslutsatserna på miljørådet. Regeringens bedömning är att rådsslutsatserna ger tillräckliga politiska styrsignaler för att vägleda EU:s förhandlare vid partsmötet i de centrala förhandlingsfrågorna utan att vara för styrande i detaljfrågor på ett sätt som kan förhindra ett bra utfall i förhandlingen.

Sverige har fått bra gehör för våra ståndpunkter. Vi har bland annat betonat betydelsen av att aktivt följa upp den globala utvärderingen liksom att beakta nationella omständigheter i genomförandet. Vi har också lyft fram betydelsen av ett nära samarbete mellan Riokonventionerna och andra miljökonventioner för ett effektivt arbete framåt.

Det är viktigt att partsmötet leder till framsteg i de beslut som är centrala för ett fortsatt genomförande av Kunming–Montreal-ramverket. Det kan handla om att exempelvis upprätthålla momentum för att nå målen i Kunming–Montreal-ramverket. Det innebär att partsmötet ska göra en ambitiös, transparent och vetenskapsbaserad uppföljning av ramverket samtidigt som hänsyn ska tas till nationella omständigheter, hur olika länder väljer att genomföra det.

Det är även viktigt att det finns ett samarbete mellan olika berörda konventioner och en bred resursmobilisering från alla källor. Näringslivet har en viktig roll när det gäller att bidra med lösningar för att minska påverkan och risker genom hela värdekedjan. Jag vill i detta sammanhang informera om att Svenskt Näringsliv deltar aktivt i arbetet och att de tillsammans med sina nordiska systerorganisationer har förberett en nordisk paviljong. För första gången leder även Business Sweden en större delegation till detta möte.

Regeringen anser vidare att urfolk och lokalsamhällen har en central roll i arbetet med att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald. Regeringen verkar därför för att partsmötet ska kunna fatta beslut om arbetsformer för det nyligen inrättade särskilda underorganet om traditionell kunskap som säkerställer fullt och effektivt deltagande av urfolk och lokalsamhällen.

Regeringen verkar även för att den etablerade mekanismen för nyttodelning från användning av digital sekvensinformation om genetiska resurser, det som kallas DSI, fortsatt säkerställer fri och öppen tillgång till information i offentliga sekvensdatabaser och att det kan bidra till den

Anf. 79 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag vill ta upp två småsaker egentligen. Jag vet att detta fördes fram i går, och det uppfattades nog som att det skulle arbetas in. Det har inte gjorts, och det kan det finnas olika skäl till.

Om man tittar på sidan 6 står det i första stycket: "Regeringen anser att den biologiska mångfalden är grundläggande för fungerande ekosystem, livsmedelsförsörjning, ekonomin och människors välbefinnande." Där skulle Centerpartiet vilja att man byter ut välbefinnande till överlevnad. Vi tycker att det är så pass viktigt att det bör få stå överlevnad.

Vi hade också en skrivning om näringslivets roll. Den föreslagna meningen är: Näringslivet har en viktig roll i genomförandet, och det bör säkerställas att påverkan av biologisk mångfald identifieras med att saker redovisas.

Men det är kanske mer en smakfråga.

Anf. 80 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till miljöministern för dragningen! Vi har ju alla fått de nya rådsslutsatserna på bordet och har inte hunnit se och jämföra på djupet.

Jag har därför först och främst en fråga: Har miljöministern möjlighet att redogöra för vad som är den stora skillnaden? En annan fråga gäller huruvida miljöministern är nöjd med utfallet i de nya rådsslutsatserna.

Jag har också frågor kring själva mötet. Kommer Sverige att ha samisk representation och ungdomsdelegater på plats?

Jag börjar med dessa frågor.

Anf. 81 BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V):

Fru ordförande! Jag vill hänvisa till vår avvikande mening från gårdagen, som jag vill redogöra för här.

Genom Kunming–Montreal-ramverket finns nu mål och processer på plats som om de uppfylls och genomförs kan göra att vi lyckas stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. Nu behöver fokus ligga på genomförandet.

Här krävs ett ökat tryck på länderna att omsätta sina åtaganden i nationell politik. Den så kallade strategi- och handlingsplan som regeringen har tagit fram är tyvärr helt otillräcklig för att kunna nå både de svenska miljömålen och de globala målen för biologisk mångfald. Det krävs en ambitionshöjning från såväl Sverige som andra länder.

Vi menar att EU bör driva en starkt internationell finansiering av arbetet med det globala ramverket. Finansieringen behöver vara långsiktig och rättvis, och miljöskadliga subventioner måste avvecklas snarast. Skarpare regler krävs för att hålla företag ansvariga för sin påverkan på naturen. Urfolks inflytande och skydd för miljöförsvare är av särskild vikt för genomförandet.

Med detta vill jag också instämma med Anna Lasses från Centerpartiet.

Anf. 83 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Det var några olika delar här. Låt mig börja med de frågor som ställdes av Miljöpartiets ledamot Rebecka Le Moine.

Den förändring som har skett i innehåll på slutet handlar främst om breddad givarbas. Det är paragraf 38 som är den mest substantiella förändring som har skett i det senaste utkastet, som blev förslaget till rådsslutsatser.

Vid COP 17 under agendapunkten för resursmobilisering ska en vägkarta för att arbeta vidare med frågan om breddad givarbas förhandlas. Det handlar om hur fler länder ska kunna föras upp på en förteckning som givare, antingen som utvecklingsland eller som frivillig givare.

I grunden handlar det om att saker och ting har förändrats efter det att Riokonventionerna antogs 1992, och man kan behöva uppdatera vilka länder som anses vara givare eller inte. Det finns utvecklade länder och utvecklingsländer som är mottagare, och det brukar vara rätt strikt.

I rådsslutsatserna uppmärksammas frågan i paragraf 38. Kompromisslösningen som till slut blev beslutet i Coreper är den förändring som allra främst har skett i sak, och den handlar om att balansera de medlemsländer som vill ha en tydligt framåtsyftande process för en breddad givarbas och de länder som i dag inte finns med på listan över givare, exempelvis Polen och Ungern. De vill vara mer försiktiga i frågan.

Där har det funnits ett kompromissförslag som har gått igenom, och det finns några små ändringar i sak i detta. Det gäller bland annat den sista meningen i paragraf 38, där formuleringen nu är notes that parties should be duly consulted in this regard. Det handlar helt enkelt om breddad givarbas och de konflikter som har funnits kring den frågan.

Eftersom det handlar om givarbas och finansiering är detta allra främst en fråga för Utrikesdepartementet, men den svenska linjen har varit att vi i grunden har samma inställning som >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<i frågan.

Det ställdes också några andra frågor, och ni får ursäkta om jag missar någon. Det gällde bland annat ungdomsdelegater. Det har varit uppmärksammat i medierna att vi från regeringens sida har förändrat hur vi väljer att disponera de medel som finns för miljörelaterade biståndsinsatser.

Det här handlar återigen om finansiering från Utrikesdepartementet, men vi har helt enkelt inte finansierat ungdomsdelegater med pengar som kan gå till miljörelaterade biståndsinsatser utan har valt att fokusera pengarna i den riktningen. Detta betyder dock inte att Sverige inte har ungdomsdelegater på plats, utan de deltar fortsatt men med finansiering från exempelvis LSU och annat.

Sametinget deltar också i förhandlingarna. Det finns alltså en stark representation från olika delar av det svenska civilsamhället, men i frågan om huruvida UD tar av miljörelaterade biståndspengar för att finansiera

närvaron av ungdomsdelegater är svaret från regeringen fortsatt nej. Detta innebär dock inte att deras närvaro uteblir.

Centerpartiet lyfte några olika avvikande ståndpunkter. Låt mig bara lyfta att näringslivets betydelse reflekteras i rådsslutsatserna på många olika sätt. Det behöver inte finnas någon farhåga för att övergångsregeringen inte kommer att lyfta detta, utan vi lyfter företagets betydelse för ramverket väldigt tydligt.

Vill man vara ännu mer specifik finns formuleringar i paragraf 41 kring detta som handlar om att alla företag är beroende av biologisk mångfald och att det är helt avgörande för deras möjligheter att verka. Betydelsen av regelverk och policy för att företagen ska kunna engagera sig i dessa frågor lyfts också fram. Dessutom lyfter man IPP:s arbete med företag.

Det finns alltså en väldigt tydlig näringslivskoppling i det förslag som nu ligger framme från besluten i Coreper, och vi lyfter detta tydligt även i Sveriges röst i förhandlingarna. Dessutom har vi detta år en fantastisk förändring i och med att Svenskt Näringsliv samarbetar med sina systerorganisationer i Norden.

Vi har alltså ett starkt nordiskt näringsliv på plats under förhandlingarna, och jag är övertygad om att dessa punkter kommer att lyftas fram tydligt under mötets gång.

Anf. 84 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar miljöministern för svaren.

Vi från Miljöpartiet hade också en avvikande mening som anmälades i miljö- och jordbruksutskottet i går, och den står vi fast vid.

Låt mig börja med att säga att vår avvikande ståndpunkt är baserad på de rådsslutsatser som jag såg tidigare, och de nuvarande kom på bordet nu. Om det är något som ni menar är tillgodosett får ni gärna meddela det.

Vår avvikande ståndpunkt handlar främst om att det här behöver leda till reviderade och stärkta nationella mål, kompletterande handlingsplaner, förändrade sektorstyrmedel och nya finansieringsåtaganden – detta också som svar på den globala rapporten om den översyn som har gjorts.

Vi menar också att Jerevanprocessen behöver leda till en strukturerad och tidssatt uppföljning av den globala översynen och att detta måste framkomma med större tydlighet i rådsslutsatserna.

Vi menar att onödig administration ska undvikas, som det pekas på i rådsslutsatserna, men EU Joint Research Center har också påpekat att befintliga databaser måste täppas till. Det nuvarande systemet är fragmenterat och ojämnt, och det behövs en mer samordnad övervakning.

Vad gäller finansieringen – det är ju nu förändrat – menar vi att vi behöver skärpa och tydliggöra detta. Vi vill gärna inkludera centrala åtaganden vad gäller mål 19 i rådsslutsatserna och göra åtaganden om en leveransplan vad gäller finansieringen.

Detta är en fråga som miljöministern gärna får svara på. Här finns åtaganden som handlar om att fasa ut naturskadliga subventioner, och jag har lyft detta från Miljöpartiet angående processen för EU:s långtidsbudget ett flertal gånger. Jag har också lyft det vad gäller den svenska budgeten. Vi är väldigt långt ifrån detta, för det finns inte någon inventering eller utredning av vilka naturskadliga subventioner vi har, vilket ju är ett första steg. Vad kan man se till att EU gör på hemmaplan vad gäller åtagandena i mål 19?

Vi menar också att det behövs en konkretiserad process för nya risker kopplade till syntetisk biologi, som ska upptäckas och bedömas innan nya tillämpningar blir etablerade.

I det som gäller FPIC, som handlar om ett fritt och informerat förhandssamtycke, får ni också rätta mig om det har uppdaterats. Vi menar att det skulle behöva integreras tydligare i rådsslutsatserna.

Slutligen: Vi behöver en tydlig tidsplan för utfasningen av de skadliga miljösubventionerna.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Låt mig påminna nämndens ledamöter om att det vi har att hantera här är en beslutspunkt om huruvida regeringen ska ställa sig bakom rådsslutsatserna som ett övergripande förhandlingsmandat.

Jag uppfattar det som att ingen annan har tyckt något annat än att man kan ställa sig bakom rådsslutsatserna som ett övergripande förhandlingsmandat men att det finns en del medskick som olika partier har föredragit – bara så att vi vet vad vi har att hantera.

Jag lämnar nu ordet till miljö- och klimatministern om hon känner att hon vill lämna något svar på detta.

Anf. 86 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Jag kan bara kortfattat säga att jag delar den bilden av vad det är vi är här och samråder om.

Låt mig bara kort nämna att de avvikande meningar som Miljöpartiet anmäler inte påverkas av det slutliga beslutet i Coreper, utan det är som sagt främst paragraf 38 som har ändrat innehåll. Jag uppfattar inte, som en primär bedömning på stående fot, att det påverkas av de slutliga ändringarna.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Till detta har Vänstern fogat en egen avvikande ståndpunkt, som har föredragits av Banesa Martinez Roldán, och Miljöpartiet fogat en egen avvikande ståndpunkt föredragen av Rebecka Le Moine. Det finns även ett medskick från Centerpartiet som också Vänstern och Socialdemokraterna ställde sig bakom.

Jag konstaterar alltså att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med dessa avvikande ståndpunkter.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Slutsatser om förberedelser inför den 31:a partskonferensen COP 31 för Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.

Också detta är ett mandat inför beslut som klimat- och miljöministern söker här. Det handlar återigen om rådsslutsatser.

Anf. 88 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! På miljørådet ska även rådsslutsatser inför COP 31 antas, det vill säga klimat-COP:en, som vi brukar kalla den.

Där förväntar vi oss även en kort bordsrunda. I likhet med rådsslutsatserna inför COP 17 om biologisk mångfald ska slutsatserna helt enkelt vägleda EU:s förhandlingsdelegation och kommunicera EU:s övergripande budskap, prioriteringar och målsättningar till omvärlden.

Förhandlingarna i ministerrådet om rådsslutsatserna inför COP 31 har pågått sedan tidigt i somras; först i en rad olika arbetsgrupper sedan i Coreper. Jag vill passa på att nämna att det verkar finnas en stor enighet i rådet om sakinnehållet i slutsatserna. Den enda utestående frågan rör hur detaljerad och tydlig man bör vara avseende alla EU-länders deltagande vid COP 31. Frågan aktualiserades eftersom Cypern, vid upprepade tillfällen inte bjöds in till informella förberedande möten och briefingar som organiserades av det turkiska COP 31-ordförandeskapet.

>>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**
<<<

Vid överläggningen i miljö- och jordbruksutskottet i går framfördes avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet. I den genomgång av slutsatserna som jag här kommer att redogöra för har jag vägt in dessa ståndpunkter, och jag kommer även att framföra dem vid miljørådet på måndag.

En övergripande målsättning för det irländska ordförandeskapet har varit att utforma rådsslutsatserna i linje med önskemål från EU:s miljöministrar och att hålla rådsslutsatserna korta, tydliga och kärnfulla.

Huvudbudskapen i rådsslutsatserna är att världen fortfarande har möjlighet att nå Parisavtalets mål och begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader, trots ett tillfälligt överskridande. Men nu krävs betydligt snabbare och mer omfattande åtgärder från alla länder, särskilt de stora utsläpparna.

EU vill därför att COP 31 ska ge en tydlig signal till omvärlden om att den globala klimatomställningen måste accelerera genom en övergång bort från fossila bränslen mot ren energiomställning, cirkularitet och bioekonomi.

Slutsatserna understryker vikten av minskade metanutsläpp, stoppad och återställd avskogning och ökad elektrifiering. Vidare betonas högre energieffektivitet, snabbare utbyggnad av förnybar energi och andra energikällor med låga utsläpp samt en starkt motståndskraft.

Slutsatserna speglar också EU:s ambition att försvara och stärka den multilaterala klimatregimen, det vill säga vetenskapen och Parisavtalets ambitionsmekanism ska även i fortsättningen vara grunden för det globala klimatarbetet.

För att uppnå Parisavtalets målsättningar krävs ett mer ambitiöst genomförande av nationella klimatplaner, omställningar av finansiella flöden, ökad mobilisering av klimatfinansiering för de mest sårbara och en effektivare FN-process. Vikten av lokalsamhällen och en global rättvis omställning med inhemska politiska åtgärder som är socialt rättvisa bekräftas också. Utfasning av fossila subventioner omnämns i rådsslutsatserna från Ekofin, som kompletterar miljørådets slutsatser inför COP 31. Regeringen har drivit på och fått genomslag för att rådsslutsatserna ska vara handlingsorienterade, resultatfokuserade och tydliga. Regeringen bedömer att rådsslutsatserna är så ambitiösa och tydliga som är möjligt att enas om. När det gäller att ställa krav på utsläppsminskningar i linje med Parisavtalet och hur EU ska bidra till

klimatfinansiering och rättvis omställning bedömer vi helt enkelt att det är så här ambitiösa och tydliga vi kan enas om att vara i EU-kretsen. Regeringen anser därmed att Sverige bör kunna ställa sig bakom rådsslutsatserna.

2026/27:3
9 oktober

Anf. 89 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag tackar klimatministern för redogörelsen.

För tydlighets skull säger jag att vi från Socialdemokraterna vill att regeringen ställer sig bakom rådsslutsatserna. Det är vår ingång i detta.

Vi hade en avvikande ståndpunkt med ett medskick, och det finns tillgängligt för alla. Vi förstod också att det fanns stora likheter med andra avvikande ståndpunkter, och vi är tacksamma för hur klimatministern har valt att adressera dem här. Här kan ändå muntligt sägas att det handlar om dels social rättvisa inom och mellan länder, dels att det är viktigt med en rättvis klimatomställning. Vidare behövs strategisk autonomi, och vi behöver lägga större fokus på snabbt skalbara tekniker, exempelvis inom elektrifiering, biodrivmedel, energieffektivisering och andra utsläppsfria tekniker. Där tror jag att det finns en bred samsyn i riksdagen.

Klimatministern har själv varit aktiv i frågan om att fasa ut fossila bränslen och tillhörande subventioner. Det är viktigt att fortsätta att trycka på att det ska tillsättas tidsbundna planer. Det känns som något Sverige kan hålla i. Anledningen till att vi gör detta medskick, trots att vi står bakom och säger ja till rådsslutsatserna, och vi vet att resan pågår ända fram till COP-mötet, är att vi vill visa vilka frågor vi tycker är viktiga i de fortsatta förhandlingarna.

Anf. 90 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Nu försökte jag hänga med i vad som tas med eller inte, och jag behöver därför ställa en kontrollfråga.

En sak som vi lyfter fram i vår avvikande ståndpunkt gäller att regeringen vill se ökade ansträngningar för att fasa ut fossila bränslen och tillhörande fossila subventioner. Vidare behöver stödet till de länder som drabbas värst öka, exempelvis ökat klimatbistånd genom mobiliserat privat kapital. Jag vill dubbelkolla om detta är med. Annars vill vi ha med det också.

Anf. 91 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Jag försöker också hänga med och bocka av saker på min lista, och jag har bockat av flera punkter.

Jag tolkade detta så som Anna Lasses var inne på, nämligen att man i vissa delar pratar om starkare finansiering, men att det i den del som Anna var inne på kanske inte riktigt tydliggjordes.

Jag funderade lite på ordvalet från ministerns sida. Hon pratade om att snabbare komma bort från fossila bränslen jämfört med det begrepp som Jytte Guteland använde, nämligen utfasning. Nu är det här inte mitt politikområde, men jag upplever ändå att det finns en viss tonalitetskillnad i "utfasning" jämfört med att "komma bort från något". Det här får någon gärna svara på.

Turkiets och Cyperns relationer är lite mer mitt expertområde. Jag kan konstatera att det inte är så oväntat att de är lite i luven på varandra, och jag önskar regeringen lycka till i att hantera detta.

Anf. 92 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Fru ordförande! Det var några frågor.

Låt mig först tydliggöra mobiliserande av klimatfinansiering. Jag upprepar formuleringen så som den är skriven nu.

För att uppnå Parisavtalets målsättningar krävs ett mer ambitiöst genomförande av nationella klimatplaner, omställning av finansiella flöden och ökad mobilisering av klimatfinansiering särskilt för de mest sårbara.

Vad gäller ordvalet kring utfasning uppfattar jag det som att rådsslutsatserna synkroniseras med hur formuleringarna också har varit under COP-mötena, där det stora genombrottet skedde i Dubai, där beslutet blev att ställa om bort från fossila bränslen. Rösten från Europeiska unionen kommer alltid att hårt trycka på för skarpare formuleringar än så, men det här är skälet till ordvalet. Vi talar både på svenska och på engelska i våra egna termer i de olika delarna av världen.

Slutligen kring den enda kvarstående diskussionen, nämligen hanteringen av Cypern. >>> *Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Anf. 93 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar miljöministern. Det är uppskattat att olika medskick och synpunkter från partierna arbetas in. Det är dock lite av en utmaning att försöka förstå exakt vad som arbetas in.

Därför vill jag ändå få följande sagt. Något som vi i Miljöpartiet gärna framhåller och understryker är att vi behöver höja ambitionerna för klimatfinansieringen kraftigt, inklusive stöd till förluster och skador samt öka offentlig finansiering. De fossila subventionerna bör fasas ut snabbt, och finansflöden bör styras bort från fossil expansion snarast.

EU bör verka för konkreta och tidssatta färdplaner för utfasning av kol, olja och gas samt för att ta fram en sådan färdplan i linje med 1,5-gradersmålet.

Vi tycker också att EU bör förtydliga försvaret av civilsamhällets deltagande i rättighetsbaserat klimatarbete och ökad transparens i klimatförhandlingarna.

Detta kan tolkas som medskick. Vi har inte någon avvikande mening i denna punkt.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar detta som medskick till klimat- och miljöministern. Jag ger mig på att försöka känna att vi borde kunna fatta beslut. Jag har uppfattat att klimat- och miljöministern utifrån den överläggning som har skett i miljö- och jordbruksutskottet tydligt har redovisat att man har tagit med sig det som blev utfallet därifrån. Det har ställts ett antal kontrollfrågor, och det verkar vara så att ingen har aviserat någon avvikande standpunkt.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går vi vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Det är en informationspunkt.

2026/27:3
9 oktober

Anf. 95 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Om det inte finns några specifika frågor om Valfångstkommissionen eller något annat tackar jag för överläggningen.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar klimat- och miljöministern med medarbetare för den här gången i EU-nämnden, och vi önskar lycka till på kommande miljöråd.

§ 4 Allmänna frågor

EU-minister Jessica Rosencrantz

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 22 september 2026

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 13 oktober 2026

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar EU-minister Jessica Rosencrantz och medarbetare välkomna.

Vi börjar som vanligt med återrapporten från mötet den 22 september.

Anf. 98 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Grattis till ordförandevalet!

Allmänna rådet höll sitt senaste möte den 22 september i Bryssel. Jag företrädde Sverige vid mötet. Nämnden har tagit del av den skriftliga återrapporten, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på information och samråd inför mötet i rådet den 13 oktober. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Den fleråriga budgetramen 2028–2034. Det här är en riktlinjedebatt och diskussionspunkt. Det EU-ministern söker här är mandat inför den diskussionen.

Anf. 100 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram kommer att vara en följetong under hösten. Målsättningen, som slogs fast av Europeiska rådet, är att stats- och regeringscheferna ska enas om en överenskommelse före årets slut.

Ur svenskt perspektiv är såväl budgetvolymen som Sveriges avgift fortfarande alldeles för höga. Vi har därför lång väg kvar att gå, och för oss är en bra överenskommelse i slutändan viktigare än en snabb överenskommelse.

I juni presenterade det cypriotiska ordförandeskapet ett kompromissförslag, en så kallad förhandlingsbox. I den föreslås budgetvolymen uppgå till 1 730 miljarder euro i fasta priser, motsvarande 1,23 procent av EU:s bni. Jämfört med kommissionens förslag innebär detta en minskning med knappt 2 procent. Det är dock mer relevant att jämföra med den nuvarande budgetramen. Då innebär förslaget i stället en ökning med 42 procent. För Sveriges del skulle det kunna innebära att EU-avgiften ökar med omkring 70 procent.

Cyprioterna bibehöll i sitt förslag kommissionens moderniserade utgiftsstruktur med färre rubriker och färre program. Budgeten är därmed modern i sin utformning, oavsett den totala storleken. Delar av moderniseringen, det vill säga det ökade fokuset på säkerhet, försvar och konkurrenskraft, urvattnades något då neddragningar framför allt gjordes inom dessa områden medan exempelvis sammanhållningspolitiken i stort sett fredades.

Mot bakgrund av den låga volymminskningen och den höga avgiftseffekten var det cypriotiska förslaget helt otillräckligt ur svensk

synvinkel. Det cypriotiska förslaget är det senaste förslaget, men det är i all praktisk bemärkelse ett överspelat förslag. Det vi nu väntar på är det irländska ordförandeskapets förhandlingsbox som enligt uppgift kommer att presenteras under helgen.

Stats- och regeringscheferna i den budgetrestriktiva gruppen, som utöver Sverige även består av Danmark, Finland, Nederländerna, Tyskland och Österrike, träffades den 27 augusti. Man enades om att budgeten behöver minska med flera hundra miljarder euro. Detta följdes upp av ett brev till ordförandeskapet som undertecknades av de sex regeringscheferna.

I förhandlingarna utmålas den här gruppen medlemsstater ofta som snåla av dem som argumenterar för stora budgetökningar. Det är vi inte. Vi är ansvarsfulla, realistiska och reforminriktade. Vi är nettobetalare till EU-budgeten och accepterar fullt ut att även fortsättningsvis vara det. Våra sex länder står tillsammans för mer än 40 procent av unionens budgetfinansiering. Därtill svarar vi för omkring 70 procent av stödet till Ukraina.

En fråga som har stått i centrum under september är kommissionens förslag om ett antal nya intäktskällor till EU:s budget, så kallade egna medel. Dessa är gränsjusteringsmekanismen CBAM, EU:s utsläppshandelssystem ETS, en elavfallsavgift som bestäms utifrån mängden icke insamlad elektronisk utrustning, 15 procent av intäkterna från harmoniserade punktskatter på tobak, Todor, och en årlig avgift från företag i EU och i tredjeland med fast driftställe i EU som har en nettoomsättning på över 100 miljoner euro, Core.

Regeringens inställning i dessa frågor ligger fast. Vi ser inget principiellt behov av, och vi är kritiska till, nya egna medel. De förslag till nya egna medel som nu ligger på bordet handlar inte om direkta transfereringar från enskilda svenska medborgare eller företag till EU. Däremot kommer den svenska statsbudgeten att påverkas via EU-avgiften.

Det är också värt att notera att Sverige kan komma att offentligfinansiellt gynnas av nya egna medel genom en sänkt EU-avgift, eftersom Sveriges betalningsandel i de flesta fall är relativt lägre än för den bni-baserade komponenten som annars är den huvudsakliga finansieringskällan. Endast företagsavgiften Core bedöms i dagsläget öka den svenska avgiften.

EU:s budget är ett viktigt verktyg för att möta dagens och morgondagens utmaningar i en alltmer osäker omvärld. Präglad av ökad global konkurrens, geopolitiska spänningar och krig i vårt närområde behöver Europa investera mer i konkurrenskraft, säkerhet, försvar, innovation och kritisk infrastruktur, men det kräver prioriteringar. Vi kan inte fortsätta att lägga nya uppgifter ovanpå gamla utan att samtidigt våga ompröva befintliga utgifter.

Att modernisera EU-budgeten handlar inte om att göra mindre utan om att använda våra gemensamma resurser bättre, mer strategiskt och mer ansvarsfullt. Våra skattebetalare har rätt att förvänta sig just det.

Anf. 101 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag håller med om det mesta i den svenska ståndpunkten, men jag tycker att den skulle kunna bli lite tydligare på ett par punkter. Till exempel står det att den totala ramen bör fortsätta att vara omkring 1 procent. Det

går att argumentera för att den är omkring 1 procent nu – 1,26 eller vad den nu ligger på.

Lite mer tydlighet skulle vara uppskattat. Bara en tiondel av en procent är typ 7 miljarder kronor, vilket är ganska mycket pengar. Jag skulle därför gärna få en lite tydligare bild av vad regeringen egentligen tycker är acceptabelt. Jag från min sida tycker att det absolut högsta som vi kan acceptera är 1 procent. Ramen behöver inte vara större än den nuvarande långtidsbudgeten, tycker jag.

Jag håller med om de nya egna medlen. Framför allt tycker jag att regeringen borde betona att det är lite märkligt att det vita snuset ska beskattas så pass mycket. Det här är naturligtvis en fråga som är väldigt viktig för Sverige, vilket gärna får betonas lite mer. Det är också väldigt konstigt med så hög skatt, eftersom det vita snuset inte är sämre ur hälsosynpunkt.

När man läser bakgrunden till det här förstår man att de här pengarna ska börja tas in för folkhälsans skull. Okej fine, men varför riktar man in sig på det vita snuset som, enligt min uppfattning, är betydligt bättre ur hälsosynpunkt än cigg och andra tobaksprodukter? Jag tycker att det är väldigt märkligt.

Man kan också notera att bolagsskatten är regressiv, vilket är ett extremt konstigt upplägg. Ju mindre bolaget är, desto mer kommer det alltså att behöva betala procentuellt i förhållande till sin omsättning. Det här är helt galet. Jag vet inte vem som har kommit på den här idén. Det är dessutom inte en avgift. Anledningen till att de säger att det skulle handla om en avgift är att andra EU-länder har konstitutionella regler för vem som kan ta ut skatter och att det skulle strida mot deras grundlag om EU skulle börja beskatta deras företag.

Jag tycker därför att vi ska sluta använda den här omskrivningen och i stället säga som det är, att det här är en skatt. Om vi är överens om att det här är dåligt är det bästa sättet att argumentera för vårt case att använda ordet skatt, för det här är en bolagsskatt. Bolagen får ju ingenting för det här, och om man inte får någonting för det är det ingen avgift. Jag tycker att det är helt uppenbart.

Sist men inte minst har vi den nya krismekanismen. Den nämns inte i förslaget till svensk ståndpunkt. Det kanske beror på att den inte kommer att diskuteras, men den är en del av budgeten. Nyckeln i det här är nästan det galnaste av allt i det här förslaget, och jag tror att den kanske kommer att komma upp. Om det här går igenom ska unionen kunna ta upp lån och besluta om det med kvalificerad majoritet. Det är fullständigt vansinnigt.

Om regeringen inte är beredd att säga kategoriskt nej till det här måste vi anmäla en avvikande mening. Alla förstår ju konsekvenserna. Det här betyder att vi ska gå i borgen för vad som i praktiken är andra länders statsskuld och att vi inte har någon möjlighet att rösta emot det med ett veto. Det är helt galet.

Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar EU-ministern för dragningen.

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt, som är lik den som jag tidigare har anmält. Vi har precis haft miljöministern på plats i EU-nämnden och diskuterat rådsslutsatserna inför både klimattoppmötet och toppmötet om konventionen om biologisk mångfald. Det finns en

förväntan på att EU snabbt ska fasa ut miljöskadliga subventioner, vilket vi har en chans att göra nu när vi diskuterar och kommer att lägga fram den nya långtidsbudgeten. Jag hade önskat att detta kunde drivas ännu starkare från svenskt håll.

Vi från Miljöpartiet har också tryckt på för att betona vikten av bistånd. Vad gäller Sveriges avgift och egna medel uppskattar jag den nyansering som jag ändå skönjer när det gäller att faktiskt hålla nere avgiften genom vissa utformningar av egna medel. Vi ser att det kan behövas nya intäktskällor som också driver en grön och rättvis omställning. En gemensam avgift på till exempel flygbränsle, utökade klimattullar, CBAM och en avgift på techjättar kan vara alternativ att utreda.

Anf. 103 ILAN DE BASSO (S):

Ordförande! Det här är hela grunden för vårt EU-engagemang. På något sätt är den fleråriga budgetramen själva grunden för vad vi vill åstadkomma med EU-samarbetet. Vi socialdemokrater tycker att den svenska ståndpunkten är både riktig, realistisk och ansvarsfull och att vi ska hålla fast vid den. Det finns flera skäl till det.

Det är inte bara att säga att vi gör det för sakens skull eftersom vi är nettobetalare. Det finns också andra skäl som är lika viktiga. Det handlar nämligen också om vad vi förväntar oss att unionen ska ägna sig åt. Det är det som det här återspeglar till syvende och sist. Tycker vi att EU-samarbetet ska innebära att man klampar in på medlemsstaternas kompetensområden? När det kommer en sådan expansiv budgetram som det här ändå är finns det anledning att fundera på om EU verkligen ägnar sig åt kärnverksamheten. Det är högst tveksamt.

Till EU:s och kommissionens försvar kan man i det här sammanhanget nämna de senaste årens kriser och problem runt om i världen. Vi har haft en pandemi, kriget i Ukraina och energikriser. Detta har byggt upp en förväntan på att EU ska ta ett större ansvar. Här finns skäl att vara tydliga med att medlemsstaterna kanske ska vara lite mer återhållsamma med vad EU förväntas ägna sig åt.

Jag tror att man bygger upp ständiga förväntningar på att EU ska göra det ena och det andra och att det plussas på när man kommer till en förhandling om budgeten. Jag tycker att det finns en logik i att de föreslår en sådan expansiv budget, även om jag eller vi socialdemokrater inte på något sätt tycker att det är rimligt eller realistiskt.

Här finns det anledning att vara noggrann med hur man uttrycker sig och vad vi förväntar oss. Det finns naturligtvis ett samband mellan förväntningarna på EU och det förslag som ligger, men det här är helt bortom det som vi menar är försvarbart. Det går inte att argumentera för det.

Det finns i kommissionens förslag tydliga tecken på att man också klampar in på medlemsstaternas kompetensområden. Där finns det en tydlig konflikt, och jag tycker att det är viktigt att regeringen håller fast vid sin tidigare ståndpunkt. Det är inte för mycket begärt, och det handlar verkligen inte om att på något sätt säga att vi jämte ett par andra stater är nettobetalare.

Självklart är vårt deltagande i unionen i någon mening också en fråga om solidaritet med övriga medlemsstater, precis som våra åtaganden gentemot Ukraina. Det handlar också mer om att inte indirekt stödja eller

2026/27:3
9 oktober

gå in med anslag och ekonomiskt stöd till länder som kanske inte sköter sina finanser som man förväntar sig att de ska göra.

Det finns alltså många skäl till att Sverige bör hålla fast vid de ståndpunkter som EU-ministern redogör för. Det hade varit enkelt att avslutningsvis bara önska lycka till, för det är klart att man kan tro att det kommer att bli väldigt hårda förhandlingar, men jag vill ställa en avslutande fråga.

Ambitionen är att få ett avslut på förhandlingarna innan årsskiftet med tanke på att ett par länder snart går till val och så vidare. Bedömer EU-ministern att det är realistiskt att kunna klara det, eller finns det anledning att tro att det kanske sker senare?

Anf. 104 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru ordförande! Under valrörelsen deltog jag i en EU-debatt tillsammans med ordföranden och vice ordföranden. EU-ministern hade tänkt att delta men fick förhinder. Jag minns att jag under debatten blev väldigt frustrerad över alla svenska Europaparlamentarikers syn. Vi bildade något slags riksdagsgång som tryckte på medlemsstaternas linje i debatten. Det var en ovanlig politisk skiljelinje, som ni förstår.

I den här diskussionen får man samma typ av känsla att man från Bryssels och EU:s sida inte ser och förstår medlemsstaternas kompetenser och förmågor utan i stället hela tiden landar i att lösningen är att flytta över saker till Bryssel. Jag tycker att vi ska vara stolta över vår frugala linje och hålla i den på ett bra sätt.

Med tanke på att det är en ny EU-nämnd som sitter vid bordet här i dag skulle jag vilja att EU-ministern redogjorde lite för vägen fram till beslutet. Ministern var inne på att det cypriotiska förslaget i någon mening är det som ligger på bordet men att det i praktiken är inaktuellt. Vad väntar vi oss ska ske den närmaste tiden, och hur ser vägen fram till beslutet ut? Precis som Ilan vill jag också gärna höra något om tidsaspekterna.

Anf. 105 ANNA LASSES (C):

Ordförande! I mångt och mycket håller jag med om sådant som sagts. Vi står bakom den frugala linjen, och det ska bli intressant att höra svaret på Håkan Svennelings fråga.

Jag kommer inte att anmäla någon avvikande ståndpunkt, men som vanligt vill jag gärna lyfta fram vår oro dels för jordbrukspolitiken – vi vill absolut inte att den ska urholkas – dels för biståndet. Just nu känns det som att det är väldigt många som vill göra saker som inte är bistånd med de medlen.

Ett starkt medskick är därför att säkerställa nivån på biståndet och framför allt att medlen går till just bistånd och inte till en massa annat.

Anf. 106 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Det är bra bredd i frågorna. Så är det också i budgeten, som ju omfattar allt. Jag ska försöka svara på frågorna i tur och ordning.

Först tar jag Ludvig Asplings frågor. Vi driver att budgeten ska ligga runt 1 procent. Anledningen till att vi inte har sagt en exakt siffra är att andelen av bni fluktuerar mellan åren, så det är lite vanskligt att säga en exakt siffra. Budgeten har också legat runt 1 procent av bni de senaste decennierna. Vi tycker att det är en ganska bra argumentationslinje mot de

andra länderna och mot kommissionen att nivån ska ligga ungefär där den har brukat ligga. Vi ska inte gå med på en expansiv budget, som man föreslår. När vi säger runt 1 procent menar vi alltså inte 1,20 eller 1,23 utan just runt 1 procent av bni.

Krismekanismen, det vill säga upplåning, är vi emot. Låt mig vara väldigt tydlig med det. Däremot kommer detta inte att vara i fokus för diskussionen den här gången.

Ludvig Aspling hade många resonemang gällande förslagen till nya egna medel. Vi är som sagt skeptiska till dem alla. Vi är kritiska till eller helt emot nya egna medel.

Låt mig ändå lägga ut texten. Det finns delar av förslagen som vi rent ekonomiskt kan tjäna på eftersom de i kronor och ören skulle minska vår svenska EU-avgift. Men detta betyder inte att vi har någon annan ståndpunkt än att dagens modell med en bni-baserad medlemsavgift fungerar bra. Den är transparent och rimlig. Man fattar vad man ska betala. Den innebär inte en massa nya skatter och avgifter till EU.

Vi vill ha den modell vi har i dag, med en bni-baserad komponent. Vi är alltså kritiska till förslagen om nya egna medel. Men det kan ändå vara bra för nämnden att veta att det rent ekonomiskt finns medel som vi skulle kunna tjäna på. Vårt motstånd är mer principiellt baserat.

Det är väldigt många länder som driver på för nya egna medel. Det kommer att vara en otroligt tuff förhandling. Inte minst för stora länder som Frankrike är detta en väldigt viktig fråga. Inför slutförhandlingarna är det alltså bra att veta att det kommer att bli en tuff batalj. Därför är det också viktigt för oss i Sverige att vidhålla vår kritik och vår skepsis i förhandlingarna.

Detta var kanske också delvis ett svar på Rebecka Le Moines poäng om huruvida jag var nyanserad när det gäller nya egna medel. Jag beskrev vad vi tjänar på och inte, men vårt motstånd består.

Sedan har vi Socialdemokraternas och Vänsterpartiets fråga om processen framåt och när vi kan nå en uppgörelse.

Det finns ju ett starkt tryck för att länderna ska nå en överenskommelse före årsskiftet. Det framförs lite olika argument för det.

Sanningen är att det inte handlar om någon skarp deadline – alltså att vi måste komma överens före årsskiftet, för annars blir det ingenting – utan budgeten ska träda i kraft först 2028, så det är klart att det finns en marginal. Några här var kanske med senast det begav sig. Då togs ju beslutet långt senare än i december.

Sedan finns det många skäl att ta beslutet tidigt, så att man också hinner ta alla efterföljande beslut som krävs för att få budgeten på plats i tid till 2028.

Låt mig säga något om stegen fram till dess. Vi förväntar oss en förhandlingsbox från det irländska ordförandeskapet i morgon lördag. Vad den kommer att innehålla får vi se. Jag vet vad vi har drivit på för, nämligen en neddragning med flera hundra miljarder euro. Vi tycker också att det behöver göras nedskärningar horisontellt, alltså att alla delar måste ta sitt ansvar i budgeten. Samtidigt vill vi i grund och botten behålla den moderniserade strukturen – apropå detta med att se vad som är vår tids utmaningar, som ju är försvar, säkerhet och konkurrenskraft. Det fokuset har de tidigare budgetarna inte haft.

Det kommer att bli en diskussion på Europeiska rådet i nästa vecka. Sedan räknar vi med ett extra ER i november och ett ordinarie europeiskt råd i december. Det är då som det blir så kallad crunch time där man alltså hoppas nå en uppgörelse.

I princip flyttas förhandlingen till ER från och med nu. Från det irländska ordförandeskapet går ansvaret för förhandlingsboxen till Europeiska rådets ordförande, som bär ansvaret framåt.

På detta sätt ser alltså processen ut. Kommer vi att lyckas till årsskiftet? Vi får väl se. Det viktigaste för oss är att det blir bra, inte nödvändigtvis att det går snabbt. Sedan vill förstås alla att det ska gå snabbt, men det måste framför allt bli en bra uppgörelse.

Det kom väl egentligen ingen fråga från Centerpartiet, men jag noterar det som Anna Lasses sa.

Anf. 107 LUDVIG ASPLING (SD):

Vi får väl en ny chans att anmäla avvikande ståndpunkt i nästa vecka, före toppmötet?

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Ni väljer själva om ni vill göra det nu eller sedan.

Anf. 109 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag kan vänta på det. Det är lugnt. Vi tittar på den nya lådan först.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet.

Vi går in på nästa punkt på allmänna rådets dagordning, Övriga frågor. Det är en informationspunkt om det övergripande förenklingspaketet, en lägesrapport.

Anf. 111 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Under den här dagordningspunkten ska rådet återigen få en presentation av ordförandeskapet om hur arbetet med EU:s förenklingspaket, de så kallade omnibuspaketen, fortskrider. Förenklingsarbetet förväntas vara en återkommande dagordningspunkt på allmänna rådet under det irländska ordförandeskapet.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 15–16 oktober. Det är en diskussionspunkt, och EU-ministern är här för att få mandat inför den diskussionen.

Anf. 113 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Den 15–16 oktober träffas stats- och regeringscheferna för ett möte i Europeiska rådet. Det sker ingen textförhandling om slutsatserna vid allmänna rådet, men medlemsstaterna kommer att ges möjlighet att diskutera frågor som de anser är särskilt viktiga.

Nämnden har tagit del av utkastet till slutsatser för Europeiska rådet. Slutsatserna fokuserar på konkurrenskraft, Ukraina, den fleråriga budgetramen, situationen i Mellanöstern, säkerhet och försvar, migration samt utvidgning. Då jag precis har redogjort för Sveriges position vad gäller den fleråriga budgetramen kommer jag inte att göra det igen. Men MFF kommer givetvis att vara en av de största frågorna på Europeiska rådets möte.

När det kommer till situationen i Mellanöstern instämmer jag helt i det som utrikesministern har redogjort för tidigare här i dag. Jag tänkte därför fokusera på våra ingångsvärden i de övriga frågorna på dagordningen.

I nästa vecka kommer statsministern i vanlig ordning att samråda om de olika dagordningspunkterna inför mötet.

När det gäller Ukraina vill jag säga: Vår Ukrainapolitik ligger fast. Regeringen driver på för ett ökat starkt och långsiktigt stöd till Ukraina. Vi arbetar för att EU ska öka trycket på Ryssland genom ytterligare sanktioner och andra åtgärder, bland annat mot rysk energiexport och mot den ryska skuggflottan. Vi driver även på för ansvarsutkrävande när det gäller de folkrättsöverträdelser och internationella brott som har begåtts under Rysslands aggression mot Ukraina.

Nästa fråga handlar om utvidgningen. För regeringen är utvidgningen en strategisk investering i fred, säkerhet, stabilitet, demokrati och välbefinnande i unionen. Det är viktigt att processen är meritbaserad och att framsteg i EU-närmandet baseras på genomförandet av grundläggande reformer.

Regeringen driver på för att EU så fort som möjligt ska öppna samtliga förhandlingskluster med Ukraina och Moldavien. Det är också viktigt att fortsätta att diskutera olika former av skyddsåtgärder i anslutningsfördragen. Nästa generations anslutningsavtal bör innehålla robusta skyddsåtgärder för att värna EU:s värden, grundläggande rättigheter och att det lojala samarbetet inom EU respekteras. Det är också tydligt att vi i en union med fler medlemsstater kommer att behöva anpassa vårt sätt att fatta beslut.

Migration kommer också att tas upp på mötet. Inte minst sommarens händelser i den spanska exklaven Ceuta visar på migrationsfrågornas återkommande aktualitet. EU behöver stärka och hitta nya former för samarbetet med tredjeländer, inte minst för att öka och effektivisera återvändandet. Vi måste också fortsätta att verka för en mycket restriktiv viseringspolitik gentemot ryska turistresenärer och personer med kopplingar till de ryska väpnade styrkorna.

När det gäller säkerhet och försvar behöver vi fortsätta arbetet med att stärka vår gemensamma europeiska försvarsberedskap. Det är uppenbart att Europa måste ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Regeringen är pådrivande för gemensamma åtgärder som bidrar till att medlemsstaterna så snabbt som möjligt kan stärka sina försvarsförmågor och bidra till det arbete som görs inom Nato.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om konkurrenskraft. Det är viktigt att slutsatserna från Europeiska rådet i mars i år och deklarationen Ett Europa, en marknad följs upp med konkreta åtgärder. Vi behöver samtidigt fortsätta att stärka EU:s ekonomiska säkerhet.

Vi räknar också med att de stigande energipriserna i Europa kommer att diskuteras. Höga energipriser är ett strukturellt problem för Europas konkurrenskraft. För regeringen bör fokus i första hand ligga på att bryta

Europas alltför stora beroende av fossila bränslen snarare än på att kompromissa med fastlagda klimatambitioner, särskilt målet om nettonollutsläpp 2050. Det vore en mycket dålig idé att belöna dem som släpar efter i klimatomställningen och därmed straffa de företag – många av dem är svenska – som har gjort betydande investeringar i den gröna omställningen.

Regeringen välkomnar översynen av EU:s utsläppshandelssystem. Ett ambitiöst utsläppshandelssystem som effektivt och förutsägbart bidrar till att EU som helhet når klimatmålet till 2040 är centralt.

Anf. 114 ÅSA ERIKSSON (S):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen!

Vi socialdemokrater står bakom den redovisade ståndpunkten, men vi vill också ha in fri, regelbaserad och rättvis handel. Det är något som vi alltid poängterar. Det är viktigt för oss.

Dessutom har vi tidigare i dag gjort ställningstaganden under samråden med utrikesministern och klimat- och miljöministern som vi också skulle vilja ha in på det här området.

Anf. 115 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag utgår från att man under migrationspunkten kommer att diskutera återvändandet och den nya återvändandeförordningen. Jag undrar om det finns någon ansats att tala om hubbarna.

På bland annat FRA:s hemsida – FRA är alltså European Union Agency for Fundamental Rights – kan vi läsa att man har gjort prognoser som visar att hubbarna inte kommer att kunna användas eftersom regelverket är för restriktivt ur medlemsstaternas synvinkel. Projektet kan alltså vara helt och hållet dödfött, om vi har otur. Det skulle vara olyckligt.

Hubbarna är en game changer för EU. De löser ett problem som vi inte kan lösa själva. Det gäller bland annat verkställighetsfall som handlar om yrkeskriminella, farliga personer som vi inte blir av med därför att vissa länder helt enkelt vägrar att ta emot dem. Hubbarna har varit en viktig fråga, och de har också varit något som man bråkat ganska mycket om i EU, men man har ändå kommit fram till att man ska ha dem.

Kommer det att bli någon diskussion om vad man kan göra för att unionens egna myndigheter inte ska sätta käppar i hjulet för användningen av hubbarna? För min del tycker jag att det skulle vara väldigt olyckligt om man inte kan använda de verktyg som hubbarna innebär.

När det sedan gäller utvidgningen uppfattade jag att EU-ministern sa att det är uppenbart att vi behöver ändra sättet för beslut när unionen får fler medlemsstater. Jag tycker inte alls att det är uppenbart. Det hon hänvisar till är väl passerellreglerna, antar jag. Det är ju dem vi har diskuterat under många år.

Jag tycker absolut inte att vi ska börja tillämpa passerellreglerna. Hela den här idén från Granadadeklarationen och dess politiska inriktning är helt feltänkt, menar jag. Vi ska inte anpassa unionen på grund av vi tar in utvecklingsländer, utan utvecklingsländerna måste först anpassa sig själva för att vara med i EU. Det är liksom inte vi som ska behöva förändra våra arbetssätt bara för att vi helt plötsligt har mindre väl fungerande medlemsstater. Kravet måste vara på dem, inte på oss.

Jag tycker att detta är helt bakvänt. Jag håller inte alls med där. Men återigen: Jag kan vänta till nästa vecka med att anmäla en avvikande ståndpunkt. Det blir ju en chans till då.

Jag tänkte dock höra hur EU-ministern ser på detta. Världen blir ju mer komplicerad – det säger många av er statsråd när ni sitter här. Okej, men finns det då inte ganska extrema risker med att börja tillämpa de här passerellreglerna – framför allt på utrikesområdet, vilket kanske är det som ligger närmast till hands?

Anf. 116 BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V):

Fru ordförande! I förslaget till ståndpunkt nämns arbetet för öppen och regelbaserad handel. Den liggande formuleringen garanterar inte automatiskt social, ekonomisk eller miljömässig jämlikhet, precis som Socialdemokraterna lyfte. Vårt medskick är att handeln även ska vara rättvis, det vill säga att arbete ska bedrivas för en öppen, rättvis och regelbaserad handel.

Anf. 117 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Även jag vill som vanligt peta in ordet rättvis. Jag sällar mig alltså till skaran som vill ha ordet rättvis med.

Det var det ena. Sedan hade jag inte alls tänkt prata om hubbarna, men nu vill jag ändå göra det. Jag vill göra ett starkt medskick om att det är oerhört viktigt att man upprätthåller en god human standard och mänskliga rättigheter i dessa hubbar, oavsett följande diskussioner.

Slutligen vill jag naturligtvis som vanligt poängtera att Centerpartiet är emot att man använder bistånd gentemot återvändande.

Anf. 118 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Även vi från Miljöpartiet ansluter oss till den avvikande ståndpunkt som har förts fram angående ordet rättvis när det gäller handel. Jag instämmer även med Anna Lasses om att bistånd inte ska användas som ett påtryckningsmedel på något sätt. Vad gäller migrationsfrågan är det också viktigt att man verkar för rätten till asyl och att upprätthålla mänskliga rättigheter.

Anf. 119 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Vi tar det från början till slut, helt enkelt.

Jag hör vad Socialdemokraterna säger om begreppet rättvis. Det är inte första gången vi sitter här och pratar om det. Sedan kan man alltid diskutera vad definitionen är och så vidare, men jag noterar detta – från flera partier.

När det gäller Mellanöstern och klimat får ni gärna reda ut exakt hur uppfattningen är där.

Det finns inget förslag om återvändandehubbar att ta ställning till i formell bemärkelse. Sedan har det som Ludvig Aspling vet funnits många diskussioner bland medlemsstater, men vi räknar inte med att det blir en detaljerad diskussion om hubbar på Europeiska rådet. Däremot är det en diskussion som finns – innovativa lösningar som begrepp, och så vidare. Vi räknar dock inte med att hubbar kommer att vara föremål för de här

diskussionerna, och det finns inget konkret förslag att ta ställning till i detta.

När det gäller utvidgning tror jag att det är otroligt viktigt att vi som union funderar på vad det innebär när vi tar in fler medlemsstater, inte nödvändigtvis för att anpassa oss till en enskild ny medlemsstats utvecklingsnivå eller liknande. Ta bara situationen med Ungern – om man ska vända på det – som verkligen har illustrerat utmaningen med att ett existerande medlemsland så tydligt sätter sig på tvären i många politiska beslut, ibland i brist på det som är tänkt att vara lojalt samarbete, och helt enkelt aktivt obstruerar.

Det är det ena. Men sedan har vi också den backsliding, för att använda svengelska, eller tillbakagång som vi har sett vad gäller mänskliga rättigheter och rättsstat i ett land som Ungern. Den har också visat att vi kanske inte i tidigare sammanhang har tänkt till tillräckligt kring vad som kan hända i olika medlemsstater om det går i fel riktning. Det kan ju finnas ytterligare sådana utmaningar med nyare medlemsstater.

Jag tror att det ligger i vårt intresse att fundera på olika typer av safeguards eller mekanismer som vi kan ta till om vi märker att utvecklingen går i fel riktning i ett nytt medlemsland, men också för att unionen ska kunna fungera på ett rimligt och bra sätt. Om vi får nya medlemsstater, ska vi då per automatik addera ett antal kommissionärer, eller behöver man tänka om? Hur många kommissionärer ska vi ha? Hur ska den strukturen se ut? Hur ska röstreglerna se ut?

Det är inte så enkelt som att bara prata om passereller. Vi har till exempel i vår Rysslandspolitik märkt att vi ibland haft svårt att få alla medlemsstater att gå med på att vidta sanktioner. EU:s förmåga att agera utrikespolitiskt haltar ju om ett land är emot. Det kan alltså finnas områden där man bör se över hur våra beslutsprocesser ser ut.

I grund och botten handlar det inte om att vi ska anpassa oss till ett nytt medlemsland utan om hur vi ska säkerställa att vi som union fortsätter att fungera effektivt. Redan existerande medlemsstater har visat oss att så borde ha varit fallet redan i dag.

Vi har precis fått ett meddelande från kommissionen med ett antal olika tankar på området som vi inte har färdiganalyserat. Detta kommer att vara ett arbete som får fortsätta med exakt vad vi ska ta ställning till. Men att det behövs en översyn och genomgång av olika politikområden tycker vi är rätt och riktigt, liksom att det finns ett behov av safeguards.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Jag ger ordet till Åsa Eriksson för att reda ut detta lite. Det som det yrkades på här var väl att få in ordet rättvis, men vi kan ändå notera det som hände tidigare under denna dag.

Anf. 121 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru ordförande! Vi menar att vi med rättvis handel kan göra väldigt stor skillnad. Det tycker vi att vi har sett tidigare. Det är viktigt för oss att man i den politik som bedrivs från EU och i de handelsavtal som vi förhandlar fram är nog med att handeln också ska vara rättvis.

Jag noterar att statsrådet sa att hon noterar det. Jag uppfattar det som att det jobbas in i den svenska ståndpunkten. Det är väl bra.

Sedan hoppas jag att man inom RK samordnar sig så att den avvikande ståndpunkt som utrikesministern fick med sig till FAC och de förändringar som miljö- och klimatministern gjorde i sin ståndpunkt sedan det visat sig finnas majoritet här för det också tas med. Det tror jag att man löser i RK. Det var ganska många olika delar; om jag redogör för dem här blir det bara rörigare.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Bra! Det hoppas jag redde ut den delen.

Vill EU-ministern kommentera någonting?

Anf. 123 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Vi noterar och hanterar.

Anf. 124 LUDVIG ASPLING (SD):

Som slutkläm, bara för att vara tydlig: Jag håller helt med om att vi ska fundera på hur vi jobbar, som EU-ministern säger. Men om den funderingen aldrig kan mynna ut i något annat än att nya medlemsstater ska gå med så fort det bara går är det egentligen inte en fundering vi håller på med. Då rationaliserar vi bara våra egna beslut.

En ärlig fundering om vad vi håller på med skulle kanske börja så här: Det blev lite dåligt med Ungern. Ska vi släppa in tre Ungern till i närtid? Det är kanske där man måste börja fundera, för det är ju det vi håller på med nu.

Anf. 125 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Nu ska vi inte göra detta till en generaldebatt om utvidgning. Låt mig dock vara väldigt tydlig med att Sverige inte på något sätt driver positionen att länder bara ska gå med så fort som möjligt. Vi vill att fler länder ska gå med i unionen eftersom vi gärna ser att fler länder ansluter sig till vårt perspektiv och synsätt på världen snarare än att gå med Ryssland eller andra länder.

Jag tror att det finns ett geostrategiskt värde i att fler länder ansluter sig till vår demokratiska klubb. Vi är dock de första att framhålla att vi också måste ställa krav på dessa länder. Det är det ”meritbaserat” betyder. Vi måste alltid ställa krav på att länderna de facto uppfyller olika krav för att gå med. Men sedan behövs det som sagt ytterligare diskussioner om hur detta ska kunna gå till. Därmed behöver vi också se över våra egna funktioner.

Anf. 126 ORDFÖRANDEN:

Innan jag försöker sammanfatta tror jag ändå att jag behöver fråga EU-ministern om ordet rättvis, alltså öppen, rättvis och regelbaserad handel. Jag uppfattade det som att EU-ministern arbetar in det i regeringens ståndpunkt. Det stöddes ju av S, V, C och MP. Jag måste bara ställa den frågan så att jag vet hur jag ska sammanfatta.

Anf. 127 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ja, vi noterar synpunkterna från nämnden och arbetar in det i ståndpunkten.

Anf. 128 ERIK OTTOSON (M):

I den allmänna kampen mot socialism anmäler vi då en avvikande ståndpunkt i enlighet med att inte inkludera begreppet rättvis.

Anf. 129 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Vi vill också ha den ursprungliga texten om handel och påpeka att Donald Trump ofta brukar använda uttrycket rättvis handel.

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Är det socialistiskt eller inte, kan man då fråga sig.

Anf. 131 MARTIN MELIN (L):

Ordförande! Vi är såklart inte för orättvis handel, men vi tycker att ursprungstextens lydelse räcker gott.

Anf. 132 LUDVIG ASPLING (SD):

När det gäller handel vill bara understryka att när en vara eller en tjänst och pengar byter ägare frivilligt är det alltid rättvist.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, där man alltså arbetar in ordet rättvis, med en gemensam avvikande ståndpunkt anmäld från Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna där man vill hålla fast vid den ursprungligen utskickade ståndpunkten.

Då tar vi oss vidare till dagordningspunkt 5 b, Gemensam förklaring om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2026 och färdplanen Ett Europa, en marknad. Det är en informationspunkt.

Anf. 134 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Den gemensamma deklarationen för prioriteringar av lagstiftning syftar till att underlätta planeringen av arbetet och stärka samarbetet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Färdplanen Ett Europa, en marknad tar avstamp i Europeiska rådets slutsatser om konkurrenskraft från den 19 mars 2026 och ska om möjligt genomföras under 2026, senast i slutet av 2027. Färdplanen består av fem pelare: regelförenkling, en bättre integrerad inre marknad, handel, sänkta energipriser och utfasning av fossila bränslen samt den digitala omställningen och AI-omställningen.

Uppföljningen av dessa båda dokument väntas vara en återkommande informationspunkt på ER och allmänna rådet. Lägesrapporten lyfter var olika pågående lagstiftningsakter befinner sig i förhandlingsprocessen.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Unionens värden i Ungern – motiverat förslag enligt artikel 7.1 i EU-fördraget. Det är en lägesrapport och en diskussionspunkt, och det man söker här är mandat inför den diskussionen.

Anf. 136 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Denna punkt var på dagordningen senast vid allmänna rådets möte i juni i år. Vid det mötet fick vi ta del av ett flertal framsteg som gjorts i Ungern sedan tillträdet av den nya regeringen ledd av Péter Magyar.

Liksom vid tidigare artikel 7-diskussioner var jag då tydlig med att våra förväntningar på Ungern kvarstår trots att arbetet nu ser ut att gå åt rätt håll. Jag underströk också vikten av att det arbete som bedrivs i sig självt respekterar rättsstatens principer och att detta är en förutsättning för att låsa upp de EU-medel som hållits inne.

Ordförandeskapet har bestämt att artikel 7-förfarandet även denna gång blir en lägesuppdatering. Vid mötet kommer kommissionen att presentera utvecklingen i Ungern, och Ungern kommer att få berätta om vidtagna åtgärder i landet.

Vid mötet kommer jag att uttrycka fortsatt stöd för Ungerns nya linje, samtidigt som det är av stor vikt att konkreta åtgärder fortsätter genomföras. Det är också av stor vikt att EU-domstolens domar genomförs. Regeringen anser fortsatt att ett avslutande av artikel 7-processen samt tillgång till EU-medel måste villkoras med tydliga framsteg på rättsstatsområdet. Regeringen kommer att fortsätta följa utvecklingen i Ungern noga.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 7, Slutsatser om inkluderande demokratiskt deltagande samt samhällets och lokalsamhällenas resiliens. Det rör sig om ett mandat för beslut; det är rådsslutsatser som ska godkännas och antas.

Anf. 138 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! På mötet väntas rådet godkänna rådsslutsatser om demokratiskt deltagande samt samhällelig och lokal resiliens. Slutsatserna ingår i pelare tre i den europeiska demokratiskölden.

Regeringen är positiv till att slutsatserna har en bred ansats. I en ny teknisk och säkerhetspolitisk kontext ser regeringen behov av att stärka och värna den demokratiska motståndskraften.

Regeringen välkomnar särskilt att slutsatserna lyfter vikten av EU-gemensamma värden, såsom demokrati, rättsstatens principer och grundläggande fri- och rättigheter, och att dessa värden fortsatt är centrala i genomförandet av den europeiska demokratiskölden. Även vikten av starka institutioner betonas.

Med tanke på den komplexa informationsmiljö som vi lever i är det positivt att rådsslutsatserna också pekar på betydelsen av att främja medie-mångfald och god medie- och informationskunnighet.

Regeringen anser att kärnan i vår demokrati är att våra medborgare ska ha möjlighet till inflytande och kunna påverka samhällsutvecklingen. Detta kräver att det civila samhället har goda och långsiktiga förutsättningar att verka, vilket också återspeglas i slutsatserna. Regeringen avser att ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då är vi på Övriga frågor igen. Det är en informationspunkt.

Anf. 140 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag vill informera om att Österrike har begärt att få ta upp en övrig fråga på mötet. De väntas informera om ett icke-papper om utvidgningen som de tagit fram tillsammans med Slovakien och Tjeckien.

Jag vill också informera nämnden om att det kommer att hållas en informell frukost för att uppmärksamma kandidatländernas och de potentiella kandidaternas associering till Europeiska centrumet för demokratisk resiliens. Det kommer också att hållas en informell ministerlunch om politiken för att förbereda för en större union.

Anf. 141 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar EU-ministern med medarbetare för denna gång i EU-nämnden och önskar lycka till på allmänna rådet.

§ 1 Beslut om generell närvaro för tjänstemän vid utskottsavdelningen och sekretariatet för EU-samordning vid EU-nämndens sammanträden	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
§ 2 Utrikes frågor	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 7 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	3
Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 9 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	4
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	5
Anf. 12 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	6
Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V).....	6
Anf. 14 LUDVIG ASPLING (SD).....	7
Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	7
Anf. 16 ANNA LASSES (C).....	7
Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 19 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 20 ANNA LASSES (C).....	11
Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	11
Anf. 22 HÅKAN SVENNELING (V).....	12
Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP).....	12
Anf. 24 LUDVIG ASPLING (SD).....	13
Anf. 25 ERIK OTTOSON (M).....	13
Anf. 26 ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 29 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	14
Anf. 30 MARTIN MELIN (L)	14
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V).....	15
Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	15
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	16

Anf. 35	ERIK OTTOSON (M)	16
Anf. 36	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 37	ERIK OTTOSON (M)	16
Anf. 38	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 39	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	16
Anf. 40	ANNA LASSES (C)	17
Anf. 41	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	17
Anf. 42	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 43	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	17
Anf. 44	ORDFÖRANDEN	17
§ 3	Miljöfrågor	19
Anf. 45	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 46	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	19
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 48	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	19
Anf. 49	JYTTE GUTELAND (S)	21
Anf. 50	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	22
Anf. 51	BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V)	22
Anf. 52	REBECKA LE MOINE (MP)	22
Anf. 53	ANNA LASSES (C)	23
Anf. 54	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	23
Anf. 55	JYTTE GUTELAND (S)	23
Anf. 56	MARTIN KINNUNEN (SD)	23
Anf. 57	ERIK OTTOSON (M)	23
Anf. 58	MARTIN MELIN (L)	23
Anf. 59	MAGNUS BERNTSSON (KD)	23
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 61	JYTTE GUTELAND (S)	23
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 63	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	24
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 65	JYTTE GUTELAND (S)	24
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 67	ERIK OTTOSON (M)	25
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 69	Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	26
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 71	ERIK OTTOSON (M)	27
Anf. 72	MAGNUS BERNTSSON (KD)	27
Anf. 73	MARTIN MELIN (L)	27
Anf. 74	MARTIN KINNUNEN (SD)	27
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	27

Anf. 76 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	28
Anf. 77 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 78 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	28
Anf. 79 ANNA LASSES (C).....	29
Anf. 80 REBECKA LE MOINE (MP).....	30
Anf. 81 BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V).....	30
Anf. 82 JYTTE GUTELAND (S)	30
Anf. 83 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	30
Anf. 84 REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 85 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 86 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	33
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 88 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	33
Anf. 89 JYTTE GUTELAND (S)	34
Anf. 90 ANNA LASSES (C).....	35
Anf. 91 HÅKAN SVENNELING (V).....	35
Anf. 92 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	35
Anf. 93 REBECKA LE MOINE (MP).....	36
Anf. 94 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 95 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	36
Anf. 96 ORDFÖRANDEN.....	37
§ 4 Allmänna frågor.....	38
Anf. 97 ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 98 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	38
Anf. 99 ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 100 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	38
Anf. 101 LUDVIG ASPLING (SD).....	39
Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP).....	40
Anf. 103 ILAN DE BASSO (S)	41
Anf. 104 HÅKAN SVENNELING (V).....	42
Anf. 105 ANNA LASSES (C).....	42
Anf. 106 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	42
Anf. 107 LUDVIG ASPLING (SD).....	44
Anf. 108 ORDFÖRANDEN.....	44
Anf. 109 LUDVIG ASPLING (SD).....	44
Anf. 110 ORDFÖRANDEN.....	44
Anf. 111 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	44
Anf. 112 ORDFÖRANDEN.....	44
Anf. 113 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	44
Anf. 114 ÅSA ERIKSSON (S)	46
Anf. 115 LUDVIG ASPLING (SD).....	46
Anf. 116 BANESA MARTINEZ ROLDÁN (V).....	47
Anf. 117 ANNA LASSES (C).....	47
Anf. 118 REBECKA LE MOINE (MP).....	47

Anf. 119	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	47
Anf. 120	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 121	ÅSA ERIKSSON (S)	48
Anf. 122	ORDFÖRANDEN	49
Anf. 123	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	49
Anf. 124	LUDVIG ASPLING (SD)	49
Anf. 125	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	49
Anf. 126	ORDFÖRANDEN	49
Anf. 127	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	49
Anf. 128	ERIK OTTOSON (M)	49
Anf. 129	MAGNUS BERNTSSON (KD)	50
Anf. 130	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 131	MARTIN MELIN (L)	50
Anf. 132	LUDVIG ASPLING (SD)	50
Anf. 133	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 134	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	50
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 136	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	50
Anf. 137	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 138	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	51
Anf. 139	ORDFÖRANDEN	51
Anf. 140	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	52
Anf. 141	ORDFÖRANDEN	52